



แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
STRONG COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY AND SOCIAL CAPITAL OF KLONG ARANG VILLAGE, BANKAENG
SUBDISTRICT, MUANG SAKAEO DISTRICT, SAKAEO PROVINCE

สาวตรี พงษ์สะพัง

มหาวิทยาลัยบูรพา

2561

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

สาวตรี พงษ์สะพัง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา

STRONG COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY AND SOCIAL CAPITAL OF KLONG ARANG VILLAGE, BANKAENG
SUBDISTRICT, MUANG SAKAEO DISTRICT, SAKAEO PROVINCE

SAVITREE PONGSAPANG

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
IN PUBLIC MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL OF COMMERCE
BURAPHA UNIVERSITY

2018

59710065: สาขาวิชา: การจัดการสาธารณะ; บธ.ม. (การจัดการสาธารณะ)

คำสำคัญ: แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ทูทางสังคม, การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ว่าที่ร้อยตรีหญิงสาวิตรี พงษ์สะพัง: แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคม
ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัด
สระแก้ว (STRONG COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY AND SOCIAL CAPITAL OF KLONG ARANG VILLAGE, BANKAENG SUBDISTRICT,
MUANG SAKEIO DISTRICT, SAKAEO PROVINCE.) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: เบญญาดา กระจ่างแจ้ง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุน
ทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมือง
สระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลอง
อาราง จำนวน 400 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน
ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด
โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านการมีคุณธรรม รองลงมา ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ ด้านความ
พอประมาณ ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล และด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน ตามลำดับ ผลการวิจัย
ในเรื่องทุนทางสังคมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้าน
บรรทัดฐานทางสังคม รองลงมา ด้านความไว้วางใจ และด้านการสร้างเครือข่ายตามลำดับ และ
ผลการวิจัยในเรื่องการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรม รองลงมา ด้านทรัพยากร ด้านสังคม
และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

59710065 : Major: Public Enterprise Management; M.B.A. (Master of Business Administration)

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Social Capital, StrongCommunity

SAWITTREE PONGSAPANG: STRONG COMMUNITY DEVELOPMENT BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY AND SOCIAL CAPITAL OF KLONG ARANG VILLAGE, BANKAENG SUBDISTRICT, MUANG SAKEIO DISTRICT, SAKAEO PROVINCE.

ADVISOR: BENYADA KRAJANGJAEN, D.P.A. XXXP. 2018

This research aimed to study 1) the concepts of sufficiency economy philosophy and social capital that contributed to the strong community of Klong Arang Village, Ban Kaeng Subdistrict, Mueang District, Sa Kaeo Province. The sample used in the research consisted of 400 people living in Klong Arang Village. The research instrument was questionnaires. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, consisting of frequency; percentage; mean; and standard deviation and inferential statistics which was multiple linear regression analysis.

The concept of Sufficiency Economy Philosophy was at the highest level. The aspect of moral had the highest. It was followed by learning and understanding. The next aspect was modesty. Next, it was logic creation aspect. The next aspect was immunity respectively. The overall image of social capital was at the highest level. The aspect which was at the highest level was social norms. It was followed by the reliability. Next, the aspect which was networking creation respectively. For the community strength, it was found that the overall community strength was at the highest level. The culture aspect had the highest mean level which. It was followed by the resource aspect. Next, the social aspect had. The next aspect was economy respectively.

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ สาวิตรี พงษ์สะพัง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร. เบนญาดา กระจ่างแจ้ง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร. นงนุช ศรีสุข)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน

(ดร. เบนญาดา กระจ่างแจ้ง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษ จรินโท)

..... กรรมการ

(ดร. นงนุช ศรีสุข)

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัย

พาณิชยศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระพีพร ศรีจำปา)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.เบญญาดา กระจ่างแจ้ง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน เป็นอย่างยิ่งจึงกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษ จรินโท และ ดร.นงนุช ศรีสุข คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในหงานนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์การเรียนการสอนที่มีค่ายิ่ง

ขอขอบคุณ ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และนายพัฒนา พรหมเผ่า ผู้ใหญ่หมู่บ้านคลองอาราง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้แต่งตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยอ้างอิงขอขอบคุณ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอรำลึกพระคุณของบิดา และมารดา ผู้เป็นที่รักและมีพระคุณอันยิ่งใหญ่ ที่ให้กำเนิดให้สติปัญญา ให้ความรักและความห่วงใย และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้ทำการวิจัยด้วยความกรุณาเสมอมา ขอขอบพระคุณพี่ และเพื่อน ๆ ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา จนงานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตา แก่บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากเอกสารนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ เพื่อสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในชุมชนอีกต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

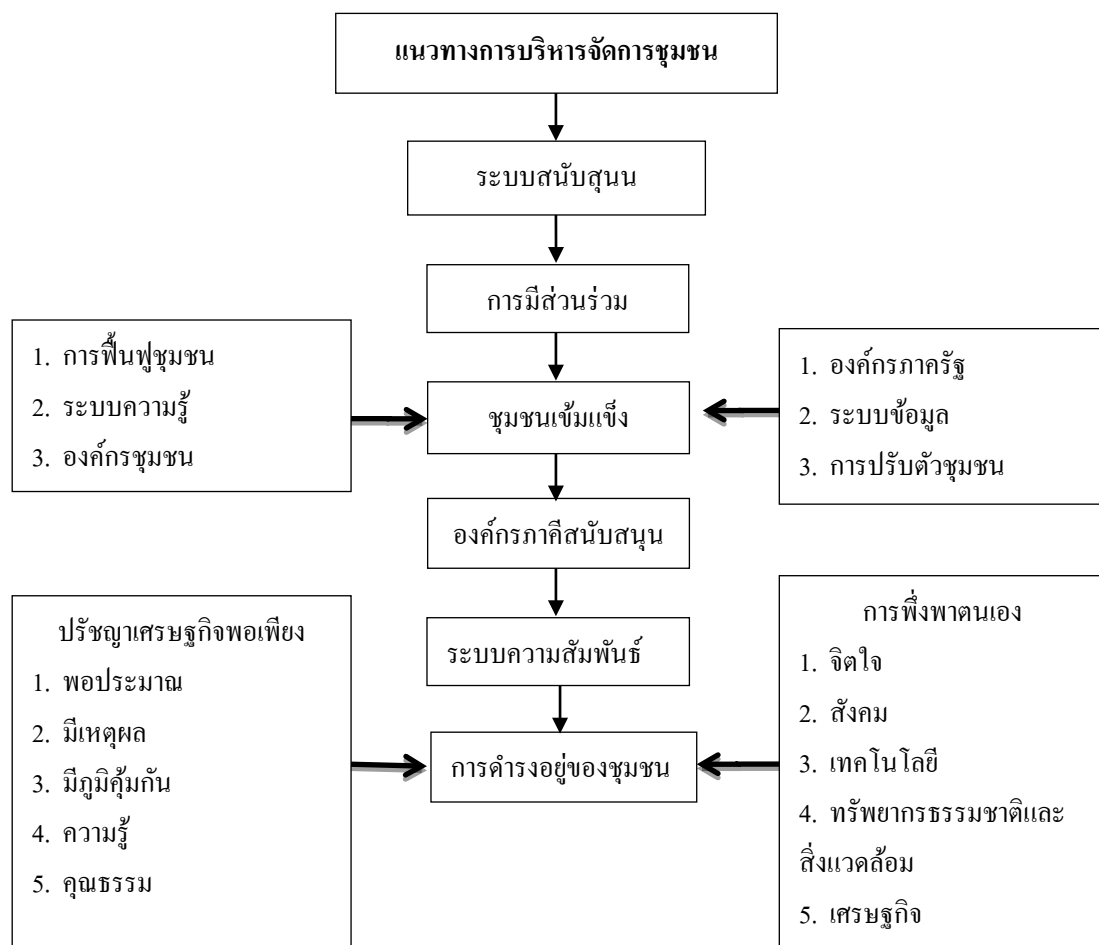
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยทุกวันนี้เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่วิกฤติทางสังคม เกิดความขัดแย้งแตกแยกอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ปัญหานี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ทรงมีสายพระเนตรที่ยาวไกลได้ทรงเห็นมาโดยตลอดและทรงพยายามใช้แผนชีวิตชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเป็นตัวแทนทางไปสู่ความเป็นสุขในชุมชนตาม แนวทาง “เศรษฐกิจพอเพียง” พระองค์ทรงตระหนักเป็นอย่างดีว่าการพัฒนาที่ระดับชุมชน/ หมู่บ้าน จะเป็นรากฐานที่มั่นคงของสังคมอย่างแท้จริง การแก้ไขปัญหาของประเทศจึงเป็นเรื่องของประชาชน ทุกคน การพัฒนาต้องเริ่มต้นเน้นที่ประชาชน เพราะเป็นฐานในการสร้างการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย และต้องเน้นที่ชุมชน เพราะหลายพื้นที่ยังเข้าใจว่า ประชาธิปไตยคือการเลือกตั้งเท่านั้น การเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของประชาชน เศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระประมุข จึงเป็นทฤษฎีใหม่ โดยการให้ความรู้จากการปฏิบัติการประชาธิปไตยในวิถีชีวิต และในระบบการศึกษาความรู้ความเข้าใจ ของคนทั่วไปต่อการเมืองยังเป็นความหมายแบบแคบ ยังไม่ครอบคลุมไปถึงการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ พอเพียงจึงเป็นการ “เล่น” ในพื้นที่เล็ก ใช้พื้นที่ของบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหลัก โดยการให้สองเสาหลักนี้ ขยายการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองให้กว้างขึ้น โดยให้ความสำคัญกับ ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้าน สิทธิชุมชน สิทธิพลเมือง จิตสาธารณะ คนไทยที่เดินตาม รอยเบื้องพระยุคลบาทสามารถยึดแนวพระราชดำรินี้ไปใช้แก้ไขปัญหาได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการเมืองไทย ซึ่งเป็นปัญหาหลักของประเทศในทุกวันนี้ (อุไรวรรณ ธนสถิต, 2556)

การพัฒนาชุมชน เป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการในชุมชน ให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการสร้างคุณค่าใหม่ สะท้อนออกมาเป็นพลังของการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาจากคนในชุมชนที่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา แก้ไขปัญหา

เป็นการสนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม รวมถึงการนำปัญหาวิเคราะห์ กำหนดกิจกรรม และดำเนินงานตามความสามารถของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานภายใต้ หลักการวิธีการพัฒนาชุมชน และเป็นการปลูกกระแสชุมชนให้มีความตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเอง (สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่, 2550)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน
 ในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ
 โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยการพัฒนาที่ตั้งอยู่
 บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล
 การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การ
 ตัดสินใจและการกระทำ (สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่, 2550)



ภาพที่ 1 แบบจำลองรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร, 2556)

จังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในประเทศไทย โดยมีนายภัครธรณ์ เทียนชัย เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้มีการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกลยุทธในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ให้เป็นรูปธรรมจัดทำข้อตกลง จัดทำโครงการสระแก้วเมืองแห่งความสุขภายใต้ 4 ดี วิถีพอเพียง ประกอบด้วย คนดี สุขภาพดี รายได้ดี และสิ่งแวดล้อมดี ได้ดำเนินการทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยมุ่งหวังจะสร้างให้เกิดผลเป็นรูปธรรม จุดเด่นของโครงการ คือ การยึดเอาความสุขของประชาชนเป็นเป้าหมายหลักร่วมกัน คุณภาพชีวิตประชาชนไม่สามารถพัฒนาได้ โดยใช้ความรู้และความสามัคคีของทุกภาคส่วนในจังหวัดสระแก้ว (ชุมชนต้นแบบแห่งความดี จังหวัดสระแก้ว, 2560)

หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว นั้นก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 มีประชากร 112 ครอบครัว รวมกว่า 400 คน ณ ปัจจุบันหมู่บ้านคลองอารางมีครัวเรือน 151 ครอบครัว รวมมีประชากรทั้งหมด 519 คน ซึ่งเป็นชุมชนที่ยังมีสภาพหนี้สินเรื้อรัง เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคนิยมฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ และขาดความเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการและวางแผน การใช้เงินรวมทั้งดำรงชีวิตด้วยความประมาทและไม่เก็บออม ทำให้เกิดการใช้จ่ายเกินตัว เนื่องจากไม่ทราบว่ามีรายได้เท่าใด มีค่าใช้จ่ายเท่าใด นอกจากนี้บางส่วนของหนี้ที่มีเป็นการก่อหนี้นอกระบบ (ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร) ต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าสถาบันการเงินหลายสิบเท่า นอกเหนือจากปัญหาหนี้สินแล้วเกษตรกรยังประสบปัญหาทั้งภาคการผลิตและบริโภค นั่นคือ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง ต้นทุนการผลิตสูง รายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตรต่ำ และในอดีต บ้านคลองอารางต้องประสบปัญหาพื้นที่แห้งแล้ง ฝนไม่ตก ทำให้ประชากรที่ยึดอาชีพทำการเกษตรส่วนใหญ่จึงต้องเผชิญหน้ากับความแห้งแล้ง ไร้น้ำในการทำเกษตรกรรม ขาดน้ำในการยังชีพ ช้ำร้ายไปกว่านั้น ด้วยความแห้งแล้งจึงทำให้เกิดไฟป่าตามขึ้นมานั่นเอง (พัฒนา พรหมเผ่า, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2561)

จากความสำคัญของสภาพปัญหาข้างต้น ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาในเรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยสามารถนำไปเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและทราบหลักการปฏิบัติอย่างละเอียดและถูกต้องจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่คำนึงถึงความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านทุนทางสังคมนั้นไปขยายผลเพื่อให้ประชาชนมีบรรทัดฐานทางสังคมความไว้เนื้อเชื่อใจ และการสร้างเครือข่าย จนนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอารางและหมู่บ้านใกล้เคียง และทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคน

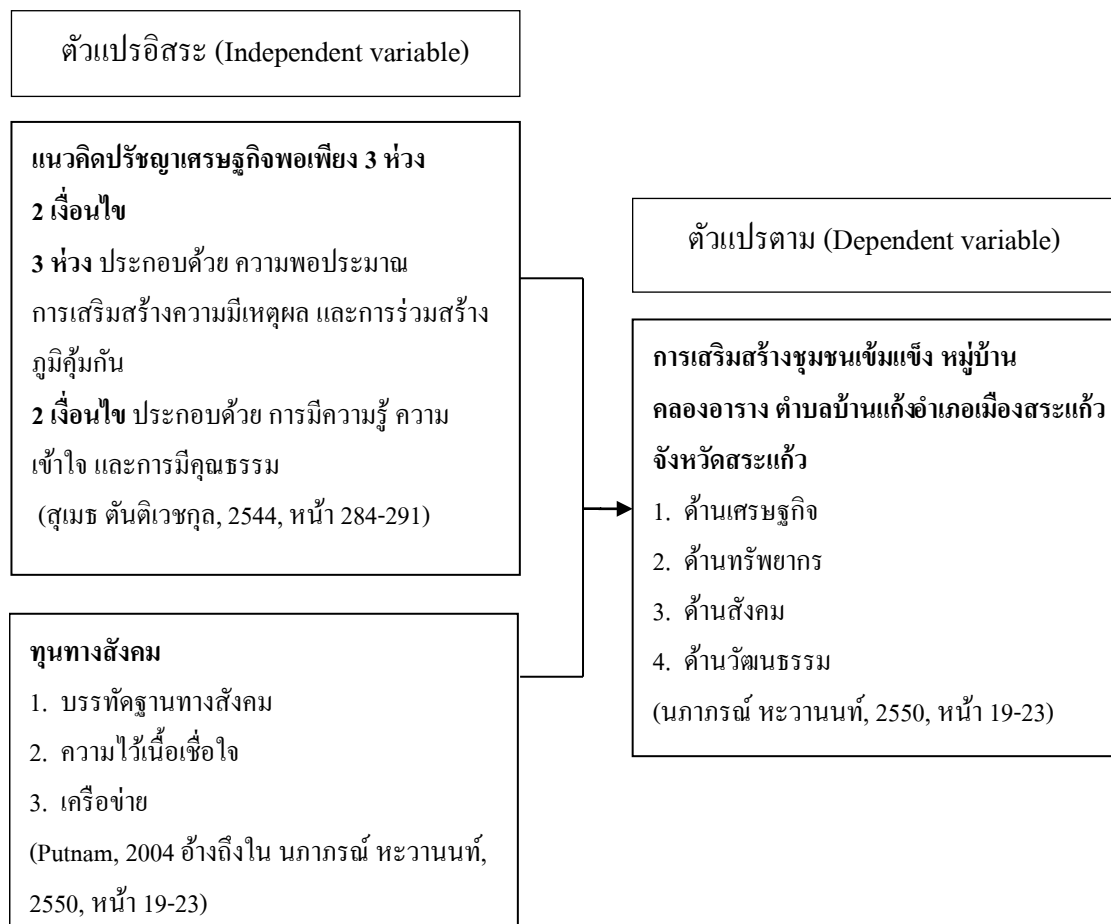
ในชุมชนแล้วจนถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมภายในชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชนในจังหวัดสระแก้วอีกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้การวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ประกอบด้วย แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม และตัวแปรตาม (Dependent variable) ประกอบด้วย การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ดังนี้



ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษานี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองอาราง จำนวน 519 คน (พัฒนา พรหมเผ่า, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2561) โดยคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accident sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย และผู้วิจัยได้เก็บสำรองไว้อีกรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ประกอบด้วย แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ได้แก่

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 หัวง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย 3 หัวง ได้แก่ ความพอประมาณ การเสริมสร้างความมีเหตุผล และการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ การมีความรู้ ความเข้าใจ และการมีคุณธรรม

2. ทุนทางสังคม ประกอบด้วย บรรทัดฐานทางสังคม ความไว้วางใจ และเครือข่าย

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ ตัวแปรตาม (Dependent variable) ประกอบด้วย การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้าน
ทรัพยากร ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาการศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2561-พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. สามารถนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและทราบหลักการปฏิบัติ
อย่างละเอียดและถูกต้องจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่คำนึงถึงความสมดุล มั่นคง
ยั่งยืน รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. สามารถนำผลการวิจัยด้านทุนทางสังคมไปขยายผลเพื่อให้ประชาชนมีบรรทัดฐานทาง
สังคม ความไว้วางใจเชื่อใจ และการสร้างเครือข่าย จนนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลอง
อารางและหมู่บ้านใกล้เคียง
3. ทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการ และการแก้ไขปัญหาพร้อมกันของคนในชุมชนแล้วจนถึงได้
เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านสังคม และด้าน
วัฒนธรรมภายในชุมชน
4. เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้
ในการบริหารจัดการชุมชนในจังหวัดสระแก้วอีกต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุมชนหมู่บ้านคลองอาราง หมายถึง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว
จังหวัดสระแก้ว นั้นก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 มีประชากร 112 ครอบครัวยุบรวมกว่า

400 คน ณ ปัจจุบันหมู่บ้านคลองอารางมีครัวเรือน 151 ครอบครัวยุบรวมมีประชากรทั้งหมด 519 คน

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง
และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน

ที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ

และการกระทำ ดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้, 2560)

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

การเสริมสร้างความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม ซึ่งพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

การร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อสามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

การมีความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง การมีความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการประกอบการงาน

การมีคุณธรรม หมายถึง การยึดถือหลักคุณธรรมต่าง ๆ อาทิ การมีความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร การมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่า รวมถึงการมีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

ทุนทางสังคม หมายถึง ความสามารถที่เกิดขึ้นได้จากภายในครอบครัว และเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีความสนิทสนมคุ้นเคย มีแหล่งที่มาจากเครือข่ายในระดับชุมชน ประกอบด้วย บรรทัดฐานทางสังคม ความไว้วางใจ และเครือข่ายทางสังคม

บรรทัดฐานทางสังคม หมายถึง กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ อันเป็นเงื่อนไขที่คอยกำกับพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ บรรทัดฐานทางสังคมที่กำกับพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนทางสังคม ได้แก่ พฤติกรรมบนรถเมล์ของหนุ่มสาวที่ยอมเสียสละเก้าอี้ของตนเพื่อให้คนชราที่กำลังยืน โหนอยู่บนรถเมล์ได้เข้ามานั่งแทน หรือการบริจาคเงินเพื่อนำไปช่วยเหลืองานสาธารณะ

ความไว้วางใจ หมายถึง ระดับของความเชื่อมั่นที่บุคคลมีต่อผู้อื่น ว่าบุคคลอื่นจะกระทำตามที่เคยพูดเอาไว้มากน้อยเพียงใด บุคคลอื่นได้กระทำตามที่เคยสัญญาไว้หรือไม่ หรือคำพูดของบุคคลอื่นเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลแปลกหน้า ซึ่งความไว้วางใจระหว่างบุคคลภายในชุมชนก็จะก่อรูปเป็น ความไว้วางใจของสังคม

เครือข่าย หมายถึง ลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างกันของบุคคลภายในกลุ่มที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงทั้งในระดับกว้างและระดับลึก เช่น เครือข่ายของผู้ที่เป็นเครือญาติเดียวกัน เครือข่ายของศิษย์เก่าโรงเรียนเดียวกัน เครือข่ายของกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เป็นต้น บุคคลที่สังกัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันย่อมจะมีบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกันบางอย่างและมีพันธกรณีร่วมกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว คือ การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” มีการเรียนรู้การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนแล้วจนถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมภายในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการระบบเศรษฐกิจของตนเอง ที่เอื้อให้สมาชิกในชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้า คือ มีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชนเพื่อเป็นสินเชื่อให้กับสมาชิกในชุมชน มีการจัดระบบการผลิตที่สามารถลดต้นทุนการผลิต ทั้งในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงในการผลิต ความสามารถในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและราคาถูก ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การเพิ่มแหล่งรายได้ให้มีความหลากหลาย

ด้านทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า และสัตว์ป่า/ สัตว์น้ำ เป็นต้น ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในมิตินี้ อาจพิจารณาได้จากความสามารถของชุมชนในการจัดระบบการดูแล และแบ่งปัน/ จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมแก่สมาชิกของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างระบบการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนได้

ด้านสังคม หมายถึง ชุมชนที่จะจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อต่อการที่สมาชิกของชุมชน จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามัคคี เอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ชุมชนสามารถสร้างกลไกที่จะทำให้คนมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีความผูกพันกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำรงรักษาการจัดระเบียบความสัมพันธ์แบบเดิม

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากระบบความสัมพันธ์ และการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน วัฒนธรรมเป็นความเชื่อ อุดมการณ์ คุณค่า มาตรฐานของชุมชน คนในชุมชนจะมีการยึดโยง เกาะเกี่ยว และสามารถดำเนินชีวิตชุมชนไปได้อย่างราบรื่น เพราะสมาชิกของชุมชนมีวัฒนธรรมร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กระบวนการนี้เป็นกลไกที่ทำให้สังคมมีเอกลักษณ์ และเอกภาพการมีชีวิตร่วมกันในชุมชนมาเป็นเวลานาน ทำให้คนในชุมชนสามารถสร้างสมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ของชีวิตชุมชน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวข้องกับชุมชนเข้มแข็ง
4. ข้อมูลทั่วไปของบ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549)

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณ และความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้นำหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เน้นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

ไสว เจริญศรี (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ธวัชชัย สุกดิษฐ์, 2551, หน้า 38-49) กล่าวไว้ในบทความรู้เพื่อชุมชนว่า การเดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง ซึ่งหมายถึง การทำให้เกิดความพอเพียงระดับครอบครัว แล้วพยายามขยายมาสู่ระดับชุมชน โดยเราต้องหันกลับมาดูทรัพยากรหรือทุน

ทางสังคมที่มีอยู่ในบ้านหรือในชุมชนของเราเองก่อนว่าเรามีจุดเด่นหรือจุดด้อยอะไรบ้างที่ยังไม่ได้พัฒนาหรือพอที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปได้อีก กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม และส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถของตนซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544, หน้า 6) กล่าวไว้ใน การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริว่า เศรษฐกิจพอเพียงในระดับปัจเจกบุคคล หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างประมาณตนตามอัตภาพ และยึดหลักการพึ่งพาตนเองใน 5 ด้าน ได้แก่ จิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และเศรษฐกิจ ส่วนระดับสังคมเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ไม่ได้ หมายถึง รายได้แต่เพียงมิตติเดียว หากแต่ยังหมายถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544, หน้า 284-291 อ้างถึงใน รัชชชัย ศุภศิษย์, 2551, หน้า 38-49) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ้มเทศสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป โดยสรุป คือ การหันกลับมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ได้แก่ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจฮึกเหิมต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป ประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน 2) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดี คือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีมากมายในประเทศ 3) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และ 4) พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้มันไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้

ความพอประมาณ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

การเสริมสร้างความมีเหตุผล

การเสริมสร้างความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตาม หลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจาก เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และ รอบคอบ

การร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน

การร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

การมีความรู้ ความเข้าใจ

การมีความรู้ ความเข้าใจ ประกอบด้วยการศึกษาให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในชั้นปฏิบัติ

การมีคุณธรรม

การมีคุณธรรม ที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ โดยเป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็น ขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ และการมีคุณธรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคม

ความหมายและองค์ประกอบของทุนทางสังคม

ทุนทางสังคม (Social capital) เป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมประสาน “การจัดการภาคี สาธารณะ” (Public governance) ให้ยึดโยง/ เชื่อมติดกัน พร้อม ๆ กับตัวมันเองได้กลายเป็นกลไกกำกับทิศทาง (Steering) ที่กระทำทางอ้อมผ่านสภาพแวดล้อมแห่งการกระทำ อันทำให้การจัดการภาคี สาธารณะ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีบูรณาการ (Peters, 2010; Agranoff & McGuire, 2001) ในส่วนนี้ จะได้ให้การอธิบายต่อแนวคิดดังกล่าวในรายละเอียดอย่างเฉพาะเจาะจง

มีนักวิชาการหลายท่าน ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทุนทางสังคม” เอาไว้อย่างค่อนข้าง ชัดเจน ดังจะได้ยกมานำเสนอ จำนวน 7 ท่าน ตามลำดับต่อไปนี้

ท่านแรก คือ Bourdieu (1985) เขาได้กล่าวถึงทุนทางสังคม โดยจำแนกทุนออกเป็น 3 รูปแบบ คือ ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic capital) ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) และทุนทางสังคม ซึ่งทุนเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้ที่ครอบครองประสบความสำเร็จทางการศึกษา ทุนรูปแบบหนึ่ง สามารถเปลี่ยนไปเป็นอีกรูปแบบหนึ่งได้ (Convertibility of capital) เช่น นำทุนทางเศรษฐกิจ มาแปลงเป็นทุนทางสังคม หรือนำทุนทางวัฒนธรรมมาแปลงเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ฯลฯ แต่ประเด็น สำคัญก็คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นยุทธวิธีสำคัญที่บุคคลใช้เพื่อการผลิตซ้ำของทุน (Reproduction of capital) ของเขา

Bourdieu ได้กล่าวไว้ในผลงานเล่มเดียวกันอีกด้วยว่า ทุนทางสังคม หมายถึง มวลรวมของ ทรัพยากรทั้งที่เป็นจริงและมีศักยภาพที่จะเป็นไปได้ อันเชื่อมโยงกับการเป็นเจ้าของเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่รู้จักมักคุ้นกันหรือให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อรูปเป็น สถาบัน ไม่มากนักน้อย อันทำให้เป็นเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่มีความคงทนยาวนานหรือกล่าวอีกแง่ หนึ่งก็คือ ทุนทางสังคม คือ การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อันจะทำให้สมาชิกได้รับการ สนับสนุนค้ำจุนในรูปของทุนที่เป็นเจ้าของร่วมกัน” (Bourdieu, 1985)

Bourdieu ได้กล่าวต่อไปอีกว่า ดังนั้น ขนาดของทุนทางสังคมที่ครอบครองโดยผู้กระทำการ คนหนึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่เขาสามารถระดมได้อย่างมี ประสิทธิภาพและขนาดของทุนทางเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรม และทางสัญลักษณ์ ที่ครอบครองโดยผู้ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับเขาแต่ละคน (นภาภรณ์ หะวานนท์, 2550)

นักวิชาการคนต่อมา คือ James S. Coleman ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน เขาได้ กล่าวเอาไว้เกี่ยวกับความหมายของคำว่า ทุนทางสังคมสามารถให้การนิยาม ตามความหมายของมัน กล่าวคือ มันมิได้เป็นองค์ภาวะเพียงอันเดียว (A single entity) แต่ประกอบด้วยองค์ภาวะอันหลากหลาย (A variety of entities) แต่มีลักษณะร่วมกัน คือ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่เป็น

โครงสร้างทางสังคม และองค์ประกอบที่ส่งผลให้ผู้กระทำกรทำได้กระทำพฤติกรรมที่แน่นอนบางอย่าง ขึ้นภายใน โครงสร้างทางสังคมนั้น ไม่ว่าผู้กระทำกรดังกล่าวจะเป็นบุคคลหรือบรรษัทก็ตาม (Coleman, 1990)

James S. Coleman ให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดทุนทางสังคม กล่าวคือ โครงสร้างทางสังคมได้สร้างความใกล้ชิดระหว่างเครือข่ายทางสังคมอันทำให้ผู้กระทำกรมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ในลักษณะที่เกิดพันธะต่อกันและการแข่งขันที่กระทำต่อกันในหมู่สมาชิก เขาได้จำแนกทุนทางสังคมออกเป็น 3 รูปแบบ คือ หนึ่ง พันธะผูกพัน และความคาดหวัง ซึ่งขึ้นอยู่กับความไว้นื้อเชื่อใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม สอง ความสามารถ ที่จะกระจายข้อมูลข่าวสารไปตาม โครงสร้างทางสังคมเพื่อเป็นพื้นฐานในการกระทำทางสังคม และสาม บรรทัดฐานทางสังคมที่จะส่งผลให้เกิดการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ

อีก 3 ปี ต่อมา Coleman (1990) ได้ตีพิมพ์ผลงานอีกชิ้นหนึ่ง เรื่อง “Foundations of social theory” ซึ่งเขาได้ให้นิยามของคำว่า “ทุนทางสังคม” เอาไว้ดังต่อไปนี้ “เหมือนกับทุนรูปแบบอื่น ๆ ทุนทางสังคมมีลักษณะเชิงผลิตสร้าง อันทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายที่แน่นอน ซึ่งไม่สามารถบรรลุได้หากขาดทุนทางสังคม แม้ว่าทุนทางสังคมอาจใช้ชำระหนี้ไม่ได้ในทุกกรณี แต่ก็คล้าย ๆ กับทุนทางกายภาพและทุนมนุษย์ ในแง่ที่ทุนทางสังคมใช้ชำระหนี้ได้เมื่อพิจารณาในแง่ที่เป็นการทำกิจกรรมอันเฉพาะเจาะจงบางอย่าง รูปแบบที่แน่นอนอันหนึ่งของทุนทางสังคม ที่มีค่าสำหรับเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำอันแน่นอนนั้น อาจจะไร้ประโยชน์หรือเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นได้ ไม่เหมือนกับทุนในรูปแบบอื่น ๆ กล่าวคือ ทุนทางสังคมติดแน่นอยู่ในโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและท่ามกลางบุคคลต่าง ๆ แต่มันมิได้สถิตที่บุคคลและก็ไม่ได้อิงสถิตอยู่กับการผลิตทางกายภาพ” (Coleman, 1990, p. 302)

นักวิชาการคนที่สามที่จะกล่าวถึง คือ Putnam, Leonardi, and Nanetti (1993) ซึ่งเป็นนักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ที่ได้ไปทำการศึกษาวิจัยในประเทศอิตาลีประมาณ 20 ปี จนสามารถเขียนผลงานที่มีชื่อเสียง คือ “Making democracy work” เขาได้กล่าวเอาไว้ว่า ทุนทางสังคม หมายถึง “ลักษณะของการจัดระเบียบทางสังคม ที่อยู่ในรูปของ ความไว้นื้อเชื่อใจ บรรทัดฐาน และเครือข่าย ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำที่ร่วมมือร่วมใจกัน (Facilitating coordinated actions) อันจะทำให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพของสังคม”

ในขณะที่ทุนทางเศรษฐกิจอยู่ในสมุดเงินฝากธนาคารของประชาชน และทุนมนุษย์บรรจุอยู่ในหัวสมองของแต่ละคน แต่ทุนทางสังคมติดแน่นอยู่ภายใน โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาด้วยกันเอง ในแง่นี้ จะเห็นว่าการครอบครองทุนทางสังคมได้นั้น บุคคลจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และบุคคลอื่น (มิใช่ตัวเอง) ที่จะเป็แหล่งกำเนิดของประโยชน์ที่เขาจะได้รับอย่างแท้จริง

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for economic cooperation and development) (OECD, 2001) ได้กล่าวว่า ทูตทางสังคม หมายถึง การเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่ายด้วยกัน พร้อม ๆ กับมีบรรทัดฐาน ค่านิยม และความเข้าใจร่วมกัน อันเอื้ออำนวยให้เกิดความร่วมมือขึ้นภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

นอกจากนี้ OECD (2001, p. 45) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับที่หลากหลายของทูตทางสังคม เอาไว้ดังนี้ ทูตทางสังคมถูกสร้างขึ้นภายในระดับของครอบครัว ชุมชน บริษัท และสถาบันหรือหน่วยในการบริหารระดับชาติ และในระดับภูมิภาค โดยทั่วไปแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับทูตทางสังคมจะสัมพันธ์กับแนวคิดที่ว่าด้วยประชาสังคม อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างความไว้นี้ เชื่อใจ และเครือข่ายเกี่ยวข้องกับสถาบันและองค์กรสาธารณะ ทูตทางสังคม ถูกฝังแน่นอยู่ในบรรทัดฐานและสถาบัน ซึ่งรวมถึงองค์ภาวะทางด้านกฎหมายและสาธารณะ (Public and legal entities) จุดสนใจของการวิเคราะห์อาจขยายไปสู่กลุ่มที่แตกต่างกันที่อยู่ภายในประชาสังคมเดียวกัน เช่น กลุ่มเพศภาวะ (Gender) กลุ่มอาชีพ กลุ่มที่ใช้ภาษาต่างกัน และกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น (OECD, 2001, p. 45)

นักวิชาการที่น่าสนใจคนต่อมา คือ Woolcock (1998) เขาได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่อง “Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework” ว่า ทูตทางสังคม หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ความไว้นี้เชื่อใจ และบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนแบบหมุนไปกลับมา (Norms of reciprocity) ที่ฝังแน่นอยู่ในเครือข่ายทางสังคม และนักวิชาการคนสุดท้ายที่จะกล่าวถึง คือ Fukuyama (1999) ในผลงานที่มีชื่อเสียง ชื่อ “Social capital and civil society” ได้กล่าวไว้ว่า ทูตทางสังคม หมายถึง บรรทัดฐานทางสังคมที่ดำรงอยู่เฉพาะหน้าในขณะนั้น ซึ่งสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่า นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้นิยามต่อแนวคิดที่ว่าด้วย ทูตทางสังคมเอาไว้มากมายคล้อยคลึงกันในความหมายที่เป็นแกนกลางบางอย่าง แต่ในขณะเดียวกันก็มองแตกต่างกันในรายละเอียดและขอบเขตของความหมายที่ให้อำนาจ ซึ่งความแตกต่างของคำนิยามดังกล่าวนี้ ทำให้องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2001) สามารถจัดกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับทูตทางสังคมเอาไว้ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

ประการแรก แนวคิดที่ให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ แนวคิดนี้ให้ความสนใจต่อแรงจูงใจของบุคคลที่กระตุ้นให้เขาลงทุนเพื่อสะสมทุนทางสังคม การกระตุ้นให้เขาเข้าไปร่วมปฏิบัติสังสรรค์กับบุคคลอื่น โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวัตถุระยะสั้น นอกจากนี้ยังให้ความสนใจต่อการออกแบบสถาบัน และผลกระทบของสถาบันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอีกด้วย

ประการที่สอง แนวคิดที่ให้ความสำคัญทางด้านรัฐศาสตร์ ให้ความสนใจต่อบทบาทของสถาบันและบรรทัดฐานทางสังคมและการเมืองในการก่อรูปพฤติกรรมของมนุษย์

ประการที่สาม แนวคิดทางสังคมวิทยา ให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมในการกำหนดแรงจูงใจของมนุษย์ ทำให้พวกเขาเน้นความสำคัญของลักษณะของการจัดระเบียบขององค์กรทางสังคมในฐานะที่เป็นทุนทางสังคม เช่น ความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนแบบหมุนไปกลับมา (Reciprocity) และเครือข่ายของการดำเนินกิจกรรมทางสังคมในฐานะของพลเมือง (Networks of civic engagement)

ประการสุดท้าย แนวคิดทางมานุษยวิทยา ได้พัฒนามโนทัศน์เกี่ยวกับมนุษย์ ในฐานะที่มีสัญชาตญาณ โดยธรรมชาติที่ต้องการร่วมมือกันในรูปแบบของสมาคม (Natural instincts for association) อันเป็นพื้นฐานทางด้านชีววิทยาที่ทำให้เกิดระเบียบทางสังคมขึ้น

กล่าวสรุป โดยภาพรวม นักคิดส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประการแรก องค์ประกอบหลักของทุนทางสังคม ได้แก่ เครือข่ายทางสังคม ความไว้วางใจ และบรรทัดฐานทางสังคม ประการที่สอง นักคิดส่วนใหญ่มองว่า ทุนทางสังคม เป็นทรัพยากรที่ประชาชนสามารถครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อบรรลุเป้าหมายอันแน่นอนบางประการ ประการที่สาม ทุนทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ในทุก ๆ ระดับของสังคม ดังที่ Stone and Hughes (2002) ได้ชี้ให้เห็นว่า ทุนทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้จากภายในครอบครัว และเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยมีแหล่งที่มาจากระดับชุมชน และในระดับรัฐชาติ ขณะเดียวกันทุนทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการและสถาบันที่เป็นทางการประการสุดท้าย นักคิดส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ความหมายของทุนทางสังคมถูกจำกัดขอบเขตเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมเท่านั้น ความหมายของทุนทางสังคมจะไม่ครอบคลุมถึงการให้ความสนใจต่อกิจการของสังคม (Social concerns) ผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน (Non-financial benefits) สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน (Community facilities) เช่น สวนสาธารณะ ห้องประชุม และห้องสมุด หรือโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ (Government-owned infrastructure) เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

นักทฤษฎีที่สนใจทุนทางสังคมโดยทั่วไป ได้จำแนกทุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน (Patulny & Svendsen, 2007, p. 34) คือ

1. บรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Norms of social exchange หรือ Norms of reciprocity) หมายถึง กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ อันเป็นเงื่อนไขที่คอยกำกับพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ บรรทัดฐานทางสังคมที่กำกับพฤติกรรมแลกเปลี่ยนทางสังคม ได้แก่ พฤติกรรมบรรณาการของหนุ่มสาวที่ยอมเสียสละเก้าอี้ของตนเพื่อให้คนชราที่กำลังยืนโหนอยู่บนรถเมล์ได้เข้ามานั่งแทน หรือการบริจาคเงินเพื่อนำไปช่วยเหลืองานสาธารณะ เป็นต้น

2. เครือข่ายทางสังคม (Social network) หมายถึง ลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างกันของบุคคลภายในกลุ่มที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงทั้งในระดับกว้างและระดับลึก เช่น เครือข่ายของผู้ที่เป็นเครือญาติเดียวกัน เครือข่ายของศิษย์เก่าโรงเรียนเดียวกัน เครือข่ายของกลุ่มคนที่ประกอบวิชาชีพเดียวกัน เป็นต้น บุคคลที่สังกัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันย่อมจะมีบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกันบางอย่างและมีพันธกรณีร่วมกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม

3. ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง ระดับของความเชื่อมั่นที่บุคคลมีต่อผู้อื่น ว่าบุคคลอื่นจะกระทำตามที่เคยพูดเอาไว้มากน้อยเพียงใด บุคคลอื่นได้กระทำตามที่เคยสัญญาไว้หรือไม่ หรือคำพูดของบุคคลอื่นเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลแปลกหน้า ซึ่งความไว้วางใจระหว่างบุคคลภายในชุมชนก็จะก่อรูปเป็นความไว้วางใจของสังคม (Trust in society) (นภาพรณี หะวานนท์, 2550)

องค์ประกอบด้านบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคม

แนวคิดที่ว่าด้วยทุนทางสังคม วางอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social exchange theory) ซึ่งกำเนิดขึ้นบนเนื้อดินของศาสตร์ทางด้านสังคมวิทยาในสหรัฐอเมริกาแห่งทศวรรษ 1960s มีผลงานที่สำคัญ ได้แก่ Homans (1961), Blau (1964) และ Emerson (1972) เป็นต้น

แนวคิดการแลกเปลี่ยนทางสังคม ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ฝ่าย ขึ้นไป โดยมีฐานคติในการมองว่า ทุก ๆ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่าง 2 ฝ่าย นั้นเป็นความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนทั้งสิ้นกล่าวคือ ความสัมพันธ์ต่าง ๆ จะประกอบด้วย ผู้ให้และผู้รับความสัมพันธ์เหล่านี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อผู้หนึ่งเป็นฝ่ายให้อีกฝ่ายหนึ่งก่อน ซึ่งโดยทั่วไปจะส่งผลให้ผู้เกิดพันธะทางใจที่จะต้องตอบแทน (Obligation) เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ ก็จะส่งผลให้ผู้รับเป็นฝ่ายให้คืนเมื่อมีโอกาส แต่ในกรณีที่ผู้รับเป็นผู้รับข้างเดียว โดยไม่ยอมเป็นผู้ให้บ้าง ก็อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายสิ้นสุดลงในที่สุด เมื่อผู้รับให้กลับคืนมา ก็จะส่งผลให้เกิดพันธะทางใจต่อฝ่ายตรงข้ามที่จะให้คืน (Olson, 1978) ในที่สุดจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีการสลับกันให้และรับไปมาอย่างต่อเนื่อง โดยการแลกเปลี่ยนกัน ไปมาเป็นเวลานาน ๆ ก็จะก่อรูปเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความมั่นคงมากขึ้น

ตามทัศนะของนักคิดการแลกเปลี่ยนทางสังคม สามารถจำแนก “สิ่ง” ที่สองฝ่ายนำมาแลกเปลี่ยนกันไปมาออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) รางวัลที่จับต้องได้ (Tangible reward) ได้แก่ เงินตรา สิ่งของ การให้ยืมเงิน เลี้ยงข้าว ให้แรงงาน ถ่ายเอกสารมาเพื่อ การให้ของขวัญปีใหม่ ฯลฯ 2) รางวัลที่จับต้องไม่ได้ (Intangible reward) อาทิ การให้เกียรติ ชื่อเสียง ให้การยอมรับ ให้ความรัก ให้การยกย่อง เชิดชู ให้ความหวังใจ ให้กำลังใจ ฯลฯ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างรางวัลที่จับต้องได้กับจับต้องไม่ได้ จะพบว่า รางวัลที่จับต้องได้อาจเป็นที่ต้องการอย่างสูงสำหรับคนจนที่ขัดสนและมีอาจเข้าถึงปัจจัยยังชีพได้โดยง่าย แต่สำหรับคนชั้นกลางแล้ว ดูเหมือนว่าพวกเขาจะต้องการรางวัลที่จับต้องไม่ได้มากกว่า

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ และการยอมรับจากสังคมในวงกว้างก็ตาม ความหมายและคุณค่าของรางวัลย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางด้านสถานที่ เวลา โอกาส และสัญญาณ (Sign) ที่กำกับอยู่ในรางวัลดังกล่าว

องค์ประกอบด้านความไว้วางใจ

ตามทัศนะของแนวคิดการแลกเปลี่ยนทางสังคม มองว่า ความไว้วางใจระหว่างกัน (Mutual trust) มีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนานความไว้วางใจทำหน้าที่เป็นกาวยึดโยงความสัมพันธ์ทางสังคมให้เกิดความเหนียวแน่น และสังคมที่มีความไว้วางใจระหว่างกันอย่างกว้างขวาง ก็จะเป็นพื้นฐานให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองประการแรก เป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก สังคมระบอบประชาธิปไตย ทั้งประชาธิปไตยแบบตัวแทน และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมต่างวางอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจที่มีต่อประชาชน จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกตัวแทนของตนเอง เพื่อทำหน้าที่ทางด้านการบริหารและนิติบัญญัติ และมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายต่าง ๆ ประการที่สอง ความไว้วางใจเป็นพื้นฐานที่เอื้ออำนวยให้ระบบเศรษฐกิจสามารถดำเนินไปได้ เนื่องจากการลงทุน การผลิต การขนส่ง การให้บริการ และการบริโภค ต่างทำงานอย่างราบรื่นภายใต้ยึดโยงเข้าด้วยกันของความเชื่อมั่น เครดิต และความไว้วางใจ นอกจากนี้ ความไว้วางใจยังเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางสังคม เนื่องจากผู้คนและสถาบันทางสังคมทุกภาคส่วน ต่างพึ่งพาต่อกันอย่างแยกไม่ออกและส่งผลกระทบต่อกันอย่างซับซ้อน ซึ่งระบบสังคมดังกล่าวนี้จะสามารถทำงานได้อย่างราบรื่นก็ต่อเมื่อมีกลไกสำหรับยึดโยงระบบย่อยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งไม่เพียงแต่กลไกในการแลกเปลี่ยนเชิงการตลาด (Market) และกลไกตามสายการบังคับบัญชาเท่านั้น (Hierarchical command) แต่ยังรวมถึงกลไกของเครือข่ายที่วางอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจอีกด้วย

สามารถจำแนกความไว้วางใจออกได้ 5 มิติ (Robbins, 1996, pp. 356-57) ดังต่อไปนี้ มิติแรก การรักษาเกียรติภูมิที่วางอยู่บนความซื่อตรง (Integrity) อันหมายถึง ความซื่อสัตย์ (Honesty) ทั้งตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการรักษาความจริง (Truthfulness) บุคคลที่ไม่ซื่อสัตย์ย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น รวมทั้งบุคคลที่ชอบพูดจาโกหกหลอกลวง ย่อมไม่เป็นที่เชื่อถือของบุคคลที่เข้าไปมีความสัมพันธ์ด้วย ในแง่นี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ความซื่อสัตย์และรักความจริงเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างความไว้วางใจ

มิติที่สอง การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม (Competency) ทั้งความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical skills) และมีทักษะในความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal skills) ในทางตรงข้ามบุคคลที่ขาดความรู้ความสามารถในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ย่อมมีความผิดพลาดในการ

ดำเนินงานบ่อย ๆ อันส่งผลให้เขาขาดความมั่นใจในตัวเอง และทำให้บุคคลอื่นขาดความเชื่อถือในตัวเขา ในตรงข้ามกับบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งย่อมทำให้คนอื่นที่เกี่ยวข้องมีความไว้วางใจ บุคคลดังกล่าวย่อมมีความมั่นใจในตัวเอง มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ และยอมทำให้เพื่อนร่วมงานมีความเชื่อมั่นที่จะทำงานด้วย

มิติที่สาม ทักษะคิด ความคิดเห็น และพฤติกรรมมีความคงเส้นคงวา/ เสมอต้นเสมอปลาย (Consistency) บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความน่าเชื่อถือ (Reliability) เนื่องจากพฤติกรรมและความคิดเห็นของเขานั้น สามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) ย่อมทำให้ผู้อื่นเข้าใจถึงการกระทำและความคิดของเขาได้ไม่ยาก รวมทั้งมีการตัดสินใจเพื่อจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความไว้วางใจ ดังตรงข้ามกับบุคคลที่มีความคิดไม่คงเส้นคงวา/ คาดการณ์ไม่ได้ ย่อมทำให้บุคคลอื่นมีอาจเข้าใจได้โดยง่าย ก่อให้เกิดข้อสงสัย อันนำไปสู่การไม่ให้ความไว้วางใจในที่สุด

มิติที่สี่ มีความภักดีต่อบุคคลอื่น (Loyalty) อันหมายถึง ไม่แทงข้างหลัง และทำร้ายเพื่อน ในทางตรงข้าม จะต้องมิเจตนาอย่างชัดเจน ที่จะให้ความปกป้องคุ้มครองและป้องกันเพื่อน ๆ ให้พ้นจากภัยอันตรายทั้งหลาย (Willingness to protect & safe for a person) บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความไว้วางใจ อันตรงข้ามกับคนที่แทงข้างหลังเพื่อน หรือทำร้ายผู้อื่น ย่อมทำไม่ได้รับความไว้วางใจ และไม่มีใครอยากอยู่ใกล้

มิติที่ห้า การเป็นคนเปิดเผย (Openness) หมายถึง บุคคลที่มีเจตนาอย่างชัดเจน ที่จะร่วมแลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่น รวมทั้งยินดีที่จะร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระและตรงไปตรงมา (Willingness to share ideas & information freely) บุคคลที่มีบุคลิกเปิดเผย ย่อมทำให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดและความรู้สึกของเขาได้ง่าย อันส่งผลให้แต่ละฝ่ายสามารถปรับตัวเข้าหากันได้โดยง่าย อันตรงข้ามกับบุคคลที่ไม่ชอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นอย่างเปิดเผย ชอบเก็บความคิดของตนเองไว้คนเดียว อันทำให้ผู้อื่นมองว่าเป็นคนมีความลับ ลึกลับ ไม่อาจเข้าใจได้ คนประเภทดังกล่าวย่อมถูกเป็นที่น่าสงสัย และไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

นอกจากนี้ ยังมีนักทฤษฎีที่จำแนกความไว้นือเชื่อใจ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความไว้นือเชื่อใจที่มอบให้แก่ทุก ๆ คน (Generalized trust) และ 2) ความไว้วางใจที่มอบให้แก่เฉพาะบางคน (Particularized trust) (Patulny & Svendsen, 2007, pp. 34-35) ในกรณีแรก ความไว้วางใจที่มอบให้แก่ทุกคน แสดงว่า ความไว้วางใจผู้อื่นเป็นบรรทัดฐานทางสังคม (Being normative) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับศีลธรรม (Morals) และความศรัทธา (Faith) ที่บุคคลมีต่อผู้อื่น ในแง่นี้ บุคคลจึงถูกตั้งสอนให้ไว้วางใจผู้อื่นมาตั้งแต่เด็ก โดยไม่จำเป็นต้องไปแสวงหาข้อมูลมาใช้พิจารณา ตัวอย่างเช่น ในสังคมแถบสแกนดิเนเวีย ซึ่งมีการกระบวนการณ์สังคมประภิด

โดยการปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีความเชื่ออย่างแรงกล้า เกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำที่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น และไว้เนื้อเชื่อใจต่อผู้อื่นอันส่งผลต่อพฤติกรรมของชาวสแกนดิเนเวียที่ชอบให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สังคมของพวกเขาจึงสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง อันตรงข้ามกับประเทศลาตินที่มีความไว้วางใจต่อผู้อื่นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (The lowest generalized trust scores) สังคมลาตินมีปัญหาความยากจนสูง มีความแตกต่างทางชนชั้นสูง ดังนั้น จึงเป็นสังคมที่ผู้คนต่างแก่งแย่งแข่งขันและแสวงหาความได้เปรียบกันอย่างสูง ผู้คนในเมืองใหญ่ต่างดำรงชีพในลักษณะปากกัดตีนถีบ สังคมของชาวลาตินดังกล่าวจึงมีการคอร์รัปชันในอัตราสูง มีช่องว่างของคนรวยกับคนจนสูง อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางด้านต่าง ๆ ปัญหาสำคัญของสังคมลาตินก็คือ ความเป็นปฏิปักษ์/ ไม่ให้ความร่วมมือกันระหว่างคนรวยกับคนจน ส่วนความไว้เนื้อเชื่อใจประเภทที่สอง คือ ความไว้วางใจที่มอบให้แก่เฉพาะบางคน (Particularized trust) ความไว้วางใจประเภทหลังนี้มีลักษณะเช่นเดียวกัน ความไว้วางใจที่ขึ้นอยู่กับไตร่ตรองด้วยเหตุผล (Rational-choice perspective) กล่าวคือ เมื่อบุคคลจะไว้วางใจผู้ใด ก่อนตัดสินใจก็จะต้องค้นหาข้อมูลและประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ก่อนแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาไตร่ตรองก่อนที่ตัดสินใจ โดยพิจารณาความไว้วางใจบุคคลเป็นราย ๆ ไป

เนื่องจากความไว้เนื้อเชื่อใจ เป็นเงื่อนไขสำคัญในการดำรงอยู่ร่วมกันทางสังคมอย่างสันติ และนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีนักทฤษฎีที่ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเสริมสร้าง/ สะสมความไว้เนื้อเชื่อใจเอาไว้ ดังต่อไปนี้ (Robbins, 1996, pp. 356-57) 1) การทำงานเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น (Working for others' interests) 2) ให้การสนับสนุน/ ส่งเสริมเพื่อนร่วมทีม และปกป้องดูแลพวกเขา (Supporting your team & defending them) 3) ปฏิบัติตนด้วยความเปิดเผย (Practicing openness) อย่างทำตัวลึกลับ หรือชอบเก็บข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นความลับ โดยไม่จำเป็น 4) ยึดมั่นความหลักความยุติธรรม (Fairness) 5) แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและมีความรู้สึกร่วมกับผู้อื่น (Sharing your feelings with others) 6) จะต้องทำตัวให้มีความคงเส้นคงวา/ เสมอต้นเสมอปลาย (Show consistency) 7) เก็บรักษาความลับได้ (Maintaining confidences) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความลับที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ซึ่งไม่ควรนำมาเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน 8) แสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าเราเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่อง ๆ อย่างเหมาะสม (Demonstrating competence)

องค์ประกอบด้านเครือข่ายทางสังคม

O'Toole (1997, p. 45) ได้ให้นิยามว่า เครือข่าย (Networks) หมายถึง โครงสร้างของการพึ่งพิงต่อกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ องค์การ หรือหลาย ๆ ส่วนที่เข้าร่วม โดยที่หน่วยหนึ่งมิได้อยู่ภายใต้อำนาจที่เป็นทางการของหน่วยอื่น ๆ ในลักษณะของชั้นสูงต่ำตามสายการบังคับบัญชา เครือข่ายแสดงถึงความมั่นคงทางด้านโครงสร้างบางอย่าง แต่ข้ามพ้นการเชื่อมต่ออย่างเป็นทางการและผูกเข้าด้วยกัน โดยนโยบายที่ชอบธรรม แนวคิดเครือข่ายจึงแยกออกจากการจัดชั้นตามสายการบังคับบัญชา

และความสัมพันธ์เชิงตลาดที่สมบูรณ์ แต่มันรวมแนวระนาบที่กว้างของโครงสร้างที่อยู่ตรงกลางภายในเครือข่าย ผู้บริหารมิได้ถูกคาดหวังให้ใช้อำนาจอันเด็ดขาดจากการดำรงตำแหน่งที่เป็นทางการของตนได้ ดูเหมือนว่าการมีอิทธิพลภายในเครือข่ายขนาดใหญ่เป็นเรื่องที่หาหลักฐานมายืนยันได้ยาก ทำนายยาก และหาแบบอย่างได้ยากกว่าความสัมพันธ์แบบง่าย ๆ ระหว่าง 2-3 ฝ่ายส่วนนักคิด อีกท่านหนึ่ง คือ Agranoff (2006, p. 56) ได้กล่าวว่า เครือข่ายของการจัดการสาธารณะ (Public management networks) หมายถึง การเชื่อมโยงเข้าด้วยกันความสัมพันธ์เชิงความร่วมมือ ระหว่างหลาย ๆ องค์กร เพื่อเอื้ออำนวยและร่วมมือกัน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เสียองค์กรเดียว

ความสัมพันธ์ระหว่างสามองค์ประกอบ

Putnam (2002, p. 6) ได้บรรยายไว้ว่า แท้จริงแล้วแกนกลางของแนวคิดทุนทางสังคมเป็นเรื่องง่าย ๆ พื้น ๆ เท่านั้นเอง กล่าวคือ ทุนทางสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม (Social networks matter) แตกต่างจากแนวคิดของเขาก่อนหน้านี้ รวมทั้งนักวิชาการใน โลกตะวันตกจำนวนมาก ที่มองว่า ทุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) ความไว้วางใจ (Trust) 2) เครือข่ายทางสังคม (Networks) และ 3) บรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Norms of social exchange) แต่ในผลงานชิ้นนี้ Putnam ลดทอนทุนทางสังคม ให้เหลือเพียงเครือข่ายทางสังคมเท่านั้นซึ่งหากดูผิวเผินอาจชวนให้เข้าใจผิดได้ว่า ความคิดของ Putnam เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่แท้จริงแล้ว แนวคิดทุนทางสังคมของเขาหาได้เปลี่ยนไปแต่ประการใดไม่ เป็นแต่เพียงการจัดระบบความคิดใหม่ให้มีความกระชับรัดกุมมากขึ้นเท่านั้น โดย Putnam มองว่าเครือข่ายทางสังคมเป็นแกนกลางของทุนทางสังคม ซึ่งภายในเครือข่ายทางสังคมก็จะบรรจุความไว้วางใจ และบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อในของมันอยู่แล้ว กล่าวคือ เครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งจะถักทอ/ ยึดติดกันไว้ด้วยสายใยแห่งความไว้วางใจ ส่วนบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคมจะเป็นทั้งสาเหตุและผลของความไว้วางใจจนสองสิ่งนี้มีอาจแยกขาดออกจากกันได้ ในทางปฏิบัติทั้งความไว้วางใจ และบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคมต่างทำหน้าที่เป็นกาวเชื่อมเครือข่ายทางสังคมเข้าไว้ด้วยกัน ในแง่นี้ หากขาดความไว้วางใจและไร้บรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคมแล้วใช้สังคมนั้นก็จะมีอาจสร้างเครือข่ายทางสังคมให้เข้มแข็งได้ ในขณะที่เดียวกัน หากพบว่า สังคมใดมีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งย่อมสะท้อนให้เห็นทางอ้อมว่า สังคมนั้น ย่อมมีความไว้วางใจ และบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนทางสังคมที่เข้มแข็งรองรับอยู่เบื้องหลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของทุนทางสังคม ซึ่งสามารถให้การอธิบายได้ว่า การแลกเปลี่ยนทางสังคมที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จะก่อรูปเป็นบรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยนในเชิงเอื้ออาทร พร้อม ๆ กับสะสม/ เพิ่มพูนความไว้วางใจที่มีต่อกัน ยิ่งมีการแลกเปลี่ยน

ทางสังคมเป็นระยะเวลายาวนานมากเท่าไร มีแนวโน้มที่จะทำให้บรรทัดฐานของการแลกเปลี่ยน ตกผลึกและมีความมั่นคงแน่นอนมากขึ้น ในขณะที่ความไว้นื้อเชื่อใจก็จะเพิ่ม มากขึ้นเป็นเงา ตามตัว ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวนี้ จะทำให้แต่ละฝ่ายเพิ่มมูลค่าของสิ่งที่นำมาแลกเปลี่ยนให้สูงขึ้น และสิ่งที่นำมาแลกเปลี่ยนมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นรางวัลที่จับต้องไม่ได้ เช่น การยอมรับเป็นพวก เดียวกัน ความรัก การปกป้องดูแล ฯลฯ มากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน ทั้งบรรทัดฐานของการ แลกเปลี่ยนและความไว้นื้อเชื่อใจที่เพิ่มสูงขึ้น จะเป็นเงื่อนไขให้เกิดเครือข่ายของความร่วมมือ ทางสังคม ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวนี้จะเป็นพลังสำคัญยิ่งในการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ระบบอบ ประชาธิปไตย สังคม และวัฒนธรรม

ทุนทางสังคม มีคุณสมบัติสำคัญ ไม่แตกต่างไปจากทุนประเภทอื่น ๆ อาทิ ทุนทางกายภาพ (Physical capital) ทุนการเงิน (Financial capital) ทุนมนุษย์ (Human capital) ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ทุนทางปัญญา (Wisdom capital) ฯลฯ ในแง่ที่ทุนทางสังคม มีคุณสมบัติเป็นทุน (Capital) อันหมายถึง เป็นสินทรัพย์ที่มีค่า (Value assets) ที่มีจำนวนจำกัด ซึ่งสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ สำหรับตอบสนองต่อความต้องการของผู้ครอบครองได้ โดยทุนทางสังคมเป็นสิ่งสะสมได้ (Accumulation of social capital) ยิ่งสะสม/ เพิ่มพูนทุนทางสังคมได้มากเท่าไร ก็ยิ่งสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้มากขึ้นเป็นเงาตามตัวการสะสมทุนทางสังคมดังกล่าวสามารถกระทำโดยผ่านการ แลกเปลี่ยนทางสังคม การเสริมสร้างความไว้นื้อเชื่อใจ และขยาย/ กระชับแน่นเครือข่ายทางสังคม

คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของทุนทางสังคม ก็คือ การสะสมทุนทางสังคมสามารถ เกิดขึ้นได้อย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป และใช้เวลานาน คนโดยทั่วไปไม่สามารถเพิ่มพูนทุนทางสังคมให้ ได้จำนวนมากในคราวเดียวเพียงชั่วเวลาข้ามคืนได้ อันตรงข้ามกับการทำลายทุนทางสังคม ซึ่งพบว่า โดยทั่วไปสามารถทำลายทุนทางสังคมได้อย่างรวดเร็ว และอาจทำให้คนที่มียุทธศาสตร์ทุนทางสังคมจำนวนมาก ต้องสูญเสียทุนทางสังคมไปเกือบทั้งหมดโดยใช้เวลาอันรวดเร็ว และเมื่อทุนทางสังคม ได้ถูกทำลายลง แล้ว การเริ่มต้นสะสมทุนทางสังคมใหม่นั้น สามารถกระทำได้ด้วยความยากลำบาก ต้องใช้เวลานาน เนื่องจากบุคคลที่สูญเสียทุนทางสังคมไปแล้ว และจะหันมาสร้างทุนสังคมใหม่นั้น จะต้องพบกับพลัง ด้านและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในแง่นี้จึงทำให้ต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างสูงจึงจะ สามารถฟื้นฟูทุนทางสังคมให้กลับมาอีกครั้ง

ประเภทและเงื่อนไขการใช้ประโยชน์ของทุนทางสังคม

Putnam (2002) ได้จำแนก ทุนทางสังคมออกเป็น 2 ระดับ คือ ทุนทางสังคมที่เป็นส่วนตัว (Private or internal social capital) กับทุนทางสังคมที่เป็นสาธารณะ (Public or external social capital) ดังจะ ได้ให้การอธิบาย ตามลำดับ

ทุนทางสังคมที่เป็นส่วนตัว หมายถึง ทุนทางสังคมที่ครอบครองและใช้ประโยชน์โดยบุคคลแต่ละคน ทุนทางสังคมประเภทนี้จะใช้ตัวบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) กล่าวคือ บุคคลที่มีทุนทางสังคมสูง หมายถึง บุคคลที่มีเครือข่ายทางสังคมกว้างขวาง ได้แก่ บุคคลที่มีคนรู้จักและให้การยอมรับเป็นจำนวนมาก ซึ่งบุคคลดังกล่าวนี้จะมีช่องทางในการสื่อสารและมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารหลายช่องทาง ซึ่งผู้ที่ครอบครองทุนทางสังคมสูงย่อมได้เปรียบในการแสวงหางานทำ การประกอบธุรกิจ และได้รับการสนับสนุนในกิจกรรมทางการเมืองสูงกว่าผู้มีทุนทางสังคมต่ำ

ส่วนทุนทางสังคมที่เป็นสาธารณะ หมายถึง ทุนทางสังคมที่เป็นภาพรวมของสังคมหนึ่ง ๆ โดยหน่วยในการวิเคราะห์ก็คือ สังคมที่ศึกษาทั้งสังคม เช่น ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ประเทศ ฯลฯ โดยพิจารณาว่า สังคมที่ศึกษานั้น สมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด รู้จักมักคุ้นกันอย่างไร กว้างขวางหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกของสังคมให้ความไว้วางใจ (Mutual trust) กันมากน้อยเพียงใด การสะสมทุนทางสังคมที่เป็นสาธารณะ จะนำไปสู่การมีภาพลักษณ์เชิงบวกต่อบุคคลที่ยังไม่รู้จัก ซึ่งจะก่อรูปเป็นบรรทัดฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้คนทั่วไป (Norms of generalized reciprocity) อีกด้วย สังคมใดที่มีทุนทางสังคมสาธารณะระดับสูง มีแนวโน้มที่จะมีอัตราอาชญากรรมอยู่ในระดับต่ำภายใต้สภาวะดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานอันเหมาะสมของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และเป็นเงื่อนไขให้ระบอบประชาธิปไตยสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป สังคมที่มีภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง (Strong civil society) ซึ่งอาจมองผิวเผินว่า มีการสะสมทุนทางสังคมที่พัฒนาเติบโตขึ้นอย่างสูงนั้น หากทุนทางสังคมดังกล่าวเป็นทุนแบบปิด (Bonding social capital) และมีความเหนียวแน่น (Thick social capital) โดยแต่ละฝ่ายต่างมุ่งสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในกลุ่ม อันจะก่อรูปเป็นอัตลักษณ์ที่เข้มแข็งซึ่งจะนำไปสู่การยึดติดฝังแน่นในอัตลักษณ์ประจำกลุ่มมากจนเกินไป จะส่งผลให้เกิดเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างพวกเขา (Out-group) กับพวกเรา (In-group) การแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายที่เด่นชัดดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะสร้างความแตกแยกได้โดยง่าย หากทั้งสองฝ่ายขาดการสื่อสารระหว่างกันอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ หากทั้งสองฝ่ายขัดแย้งกันทั้งสองฝ่ายจะใส่ร้ายป้ายสี/ สร้างความเกลียดชังระหว่างกัน อันจะขยายรอยร้าวให้บานปลายจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงทางกายภาพได้โดยง่าย ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดจากการสื่อสารที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในกลุ่ม เน้นสื่อสารจากบนลงล่าง แต่ขาดการสื่อสารระหว่างกลุ่ม และขาดการสื่อสารจากล่างขึ้นบน เน้นการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ขาดการคิดวิเคราะห์ที่รอบคอบ รอบด้าน ไตร่ตรองน้อย เชื่อเพราะเป็นผู้ นำ เชื่อเพราะเป็นพวกเดียวกัน ขาดการแสวงหาข้อมูล ขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริง และขาดการดำเนินกิจกรรมสารเสวนา (Dialogue) ไปอย่างสันติ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์อย่างถึงที่สุดแล้ว จะพบว่า การเมืองของการใส่ร้ายป้ายสีและสร้างความเกลียดชังระหว่างกันเช่นนี้ จะทำให้สังคม

ในภาพรวม กลายเป็นสังคมที่ขาดความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน ส่งผลให้ทุนทางสังคมสลายตัวไปอย่างต่อเนื่อง ภายใต้บริบทดังกล่าวนี้ จะทำให้สังคมเกิดความขัดแย้งและใช้ความรุนแรงกระทำต่อกันได้โดยง่าย และผู้คนก็จะไม่ร่วมมือกัน คอยแต่เฝ้าระวัง/ สงสัยต่อกัน อันจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประชาธิปไตย และความอยู่ดีกินดีทางสังคม

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ทุนทางสังคมนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากภายในครอบครัว และเครือข่ายอื่น ๆ ที่อาจจะมีความสัมพันธ์กัน มีทั้งในระดับชุมชน ระดับตำบล และระดับจังหวัด ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากการมีความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการก็ได้ ทุนทางสังคมหมู่บ้าน คลองอาราง ประกอบด้วยบรรทัดฐานทางสังคม ความไว้เนื้อเชื่อใจ และเครือข่ายทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่ของการพัฒนา

จากการวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชนชั้นและทุกภาคส่วนของสังคม ประเด็นเรื่อง ชุมชนเข้มแข็ง จึงได้รับการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเป็นอันมาก ในฐานะที่เป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนา เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นได้เพียงลำพัง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจึงต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางตามหลักปรัชญาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยการเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่งต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง ในทัศนะของ “รัฐ” สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจน ในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546, หน้า 18) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งของชุมชน คือการที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” มีการเรียนรู้การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนแล้วจนถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกชุมชนนี้ว่ากลุ่ม ชุมชน สหกรณ์

บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่าย และอื่น ๆ ที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน และด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่น ๆ ในสังคมด้วย

คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2543, หน้า 1) ให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งว่า หมายถึง ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ พึ่งพากันเองได้อย่างยั่งยืน สมศักดิ์ศรีในสังคมโลก โดยคำว่าพึ่งตนเองได้รวมความถึงความเป็นตัวเอง ความเป็นอิสระ ความเชื่อในตนเอง มีความเพียงพอทางเศรษฐกิจในระดับสูง มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเสมอภาค และมีลักษณะของการร่วมมือ โดยหัวใจของความเข้มแข็งอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยเริ่มจากรวมคน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน และร่วมรับผลจากการกระทำ

คณะกรรมการนโยบายและสังคมแห่งชาติ (2542, หน้า 6 อ้างถึงใน นงคราญ ไชยเมือง, 2556) เห็นว่าความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย 1) การทำให้องค์กรชุมชนมีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูล ส่งเสริมประชาสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน 2) การดำรงรักษาแบบแผน ความคิด คุณค่า จิตสำนึกที่ดึงมาของชุมชน 3) การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายองค์กรและหน่วยงานภายนอก 4) องค์กรชุมชนต้องถื่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง 5) ชุมชนจะต้องเป็นผู้เลือก หรือกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการแลกเปลี่ยน และผู้แทนของชุมชนด้วยตนเอง และ 6) การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนให้สามารถวางแผน แก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามแผนได้ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชากรในหมู่บ้านคลองอารางนั้น อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่าง ๆ เช่น มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ มิติทางด้านสังคม และมิติทางด้านวัฒนธรรม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านคลองอารางนั้น อาจจะพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น เนื่องจากเงื่อนไขและกระบวนการที่นำไปสู่ความเข้มแข็งในแต่ละมิติของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน

องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546, หน้า 20)

กล่าวว่า ประกอบไปด้วยบุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิกมีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักที่ถ่องแท้ รักชุมชนมีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบมีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายเป็นแนวราบและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบมีการจัดทำ

กิจกรรมที่เป็นสาระสำคัญของชุมชนอย่างต่อเนื่องมีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบต่อกันตลอดไป

เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุกด้าน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงต้องผนึกกำลังดำเนินงานการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

1. การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต โดยพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐจากการเป็นผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง
2. การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้” เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย กระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชน การฟื้นฟูอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน (นพดล เหล่ากอ, 2555)

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอารางนั้นเกิดขึ้นได้จากการรวมตัวอย่างเข้มแข็งมาร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น

นภาพรณี หะวานนท์ (2548) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ชุมชนเข้มแข็ง” เอาไว้อย่างน่าสนใจ โดยเห็นว่า การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยและผ่านนโยบายของรัฐ ได้ก่อให้เกิดการโยกย้ายทรัพยากรจากภาคเกษตรไปใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้ชุมชนอ่อนแอลง เช่น เกษตรกรตกอยู่ในสภาวะยากจนลง เนื่องจากราคาพืชผลทางการเกษตรต่ำ ปัญหานี้สืบค้นพันตัว

เกิดปัญหาการสูญเสียที่ดินทำกิน การอพยพแรงงานหนุ่มสาวจากครัวเรือนเกษตรกรรมไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการหันไปยึดติดในวัตถุนิยมและการบริโภคนิยม ตามอย่างวัฒนธรรมในภาคเมือง อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อมา ได้มีชุมชนจำนวนหนึ่งที่สามารถปรับตัวโดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้ในระดับหนึ่ง โดยลักษณะของชุมชนเข้มแข็งดังกล่าวนี้ มีลักษณะดังต่อไปนี้

ประการแรก มิติทางด้านเศรษฐกิจ ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการระบบเศรษฐกิจของตนเอง ที่เอื้อให้สมาชิกในชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้า คือ มีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อเป็นสินเชื่อให้กับสมาชิกในชุมชน มีการจัดระบบการผลิตที่สามารถลดต้นทุนการผลิตทั้งในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงในการผลิต ความสามารถในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและราคาถูก ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการเพิ่มแหล่งรายได้ให้มีความหลากหลาย เช่น การพัฒนาธุรกิจชุมชน รวมทั้งการจัดการเรื่องการตลาด ในทางตรงข้าม ชุมชนที่ปรับตัวไม่ได้ต้องตกอยู่ในสภาพอ่อนแอ กล่าวคือ ตกอยู่ในสถานะหนี้สินทั้งจากนายทุนและสถาบันการเงิน ขายพืชผลให้แก่คนกลางโดยไม่มีอำนาจในการต่อรองเรื่องราคา การผลิตสินค้าขึ้นปฐุมหรือสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ โดยไม่มีการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า หรือเพื่อให้สามารถเก็บรักษาสินค้าไว้ให้นาน การผูกติดอยู่กับการผลิตเพียงอย่างเดียว และมุ่งหารายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างราคาถูก โดยนัยนี้อาจกล่าวได้ว่าการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจของชุมชน ไม่เอื้อให้ชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจแก่สมาชิกของชุมชนได้ ทำให้ชุมชนตกอยู่ในสภาพอ่อนแอทางเศรษฐกิจ (นภภรณ์ หะวานนท์, 2550, หน้า 19-20)

ประการที่สอง มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า และสัตว์ป่า/ สัตว์น้ำ เป็นต้น ชุมชนที่มีความเข้มแข็งในมิตินี้ อาจพิจารณาได้จากความสามารถของชุมชนในการจัดระบบการดูแล และแบ่งปัน/ จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมแก่สมาชิกของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างระบบการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนได้ ส่วนชุมชนที่ตกอยู่ในสภาพอ่อนแอในหลาย ๆ กรณี ทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือน้ำ ไม่ได้เป็นของชุมชน หากแต่เป็นของนายทุนภายนอกชุมชน หรือรัฐได้มอบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาดูแล หรือให้สัมปทานแก่พ่อค้า การขาดสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน นอกจากจะทำให้ชุมชนไม่อาจใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับชุมชนแล้ว ยังทำให้ชุมชนไม่อาจดูแล หรืออนุรักษ์ให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชนด้วย (นภภรณ์ หะวานนท์, 2550, หน้า 20-21)

ประการที่สาม มิติทางด้านสังคม ความเข้มแข็งของมิติทางด้านสังคมของชุมชน สามารถพิจารณาได้จากความสามารถของชุมชนที่จะจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อต่อการที่สมาชิก

ของชุมชน จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามัคคี เอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ชุมชนสามารถสร้าง กลไกที่จะทำให้คนมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีความผูกพันกับสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำรงรักษาการจัดระเบียบความสัมพันธ์แบบเดิม ที่คนสามารถรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อ ช่วยเหลือกันในด้านแรงงาน เช่น การลงแขกในภาคกลาง หรือการเอามือในภาคอีสาน รวมไปถึง ความสามารถในการจัดระเบียบทางสังคมที่จะจัดปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง หรือภาวะวิกฤต ที่ อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนในชุมชนได้ นอกจากนี้ ยังอาจดูได้จากความสามารถของชุมชนที่ จะจัดระบบสวัสดิการ และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ในทางตรงข้าม ความอ่อนแอของชุมชนในมิติทางด้านสังคมอาจดูได้จากทัศนคติของคนในชุมชนที่มองว่า ทางออกของ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ได้อยู่ที่คนในชุมชนจะร่วมมือแก้ไขปัญหา หากอยู่ที่การเรียกร้องให้ รัฐ หรือข้าราชการ หรือผู้มีอิทธิพล จะเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาให้ เพราะวิธีคิดเช่นนี้ มีส่วนผลักดันให้ ชุมชนชนบทมีความอ่อนแอมากขึ้น เพราะต้องรอคอยการเข้ามาช่วยเหลือจากรัฐหรือจากองค์กรทาง สังคมอื่น ๆ แทนที่ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดทางเลือก หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยมี รัฐและองค์กรทางสังคมอื่น ๆ เป็นผู้ร่วมทำงาน หรือเป็นหุ้นส่วนทางสังคม (Partnership) เพื่อให้ เป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้บรรลุผล (นภภรณ์ หะวานนท์, 2550, หน้า 21)

ประการที่สี่ มิติทางด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากระบบ ความสัมพันธ์ และการจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน วัฒนธรรมเป็นความเชื่อ อุดมการณ์ คุณค่า มาตรฐานของชุมชน คนในชุมชนจะมีการยึด โยง เกาะเกี่ยว และสามารถดำเนินชีวิตชุมชนไปได้ อย่างราบรื่น เพราะสมาชิกของชุมชนมีวัฒนธรรมร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่น หนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กระบวนการนี้เป็นกลไกที่ทำให้สังคมมีเอกลักษณ์ และเอกภาพ การมีชีวิตร่วมกัน ในชุมชนมาเป็นเวลานาน ทำให้คนในชุมชนสามารถสร้างสมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ของชีวิตชุมชน เช่น การผลิต การบริโภค การรักษาโรค การสันตนาการ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การจัดสวัสดิการให้คนในชุมชน สิ่งเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นภูมิปัญญาที่คนในชุมชนได้สะสมและ ถ่ายทอดสืบต่อกันมา โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ เช่น โดยการฝึกปฏิบัติ โดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้ หรือ โดยผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอน ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกของชุมชนได้เรียนรู้ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง ความเข้มแข็ง ทางด้านวัฒนธรรมของชุมชน อาจดูได้จาก ความสามารถของชุมชนในการแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญา มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง มีการสืบสานภูมิปัญญาความรู้ ชุมชน มีความ เชื่อมั่นในศักยภาพ ภูมิปัญญา และมีความภาคภูมิใจในชุมชน (นภภรณ์ หะวานนท์, 2550, หน้า 21-23)

เพ็ญศิริ จิระเดชากุล (2550, หน้า 85) ได้สรุปลักษณะสำคัญของ “ความเข้มแข็งของชุมชน” โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การกินดีอยู่ดี มีอำนาจต่อรองกับนายทุน มีอิสรภาพในการจัดการทรัพยากรของชุมชน ไม่เป็นหนี้สิน มีทุนสำรองสำหรับกิจการสาธารณะและสวัสดิการของชุมชน ชุมชนมีทรัพยากรเพียงพอกับการบริโภค การมีโอกาสเข้าถึงและใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิ่งที่มีความน้อยหรือไม่มีค่าของชุมชน การปลอดจากการพึ่งพิงตลาดทุน และปัจจัยในการผลิตจากภายนอกเพื่อลดการพึ่งพิงให้เหลือน้อยที่สุด ขายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม มีความสามารถในการจัดระบบธุรกิจของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดจากความเสี่ยงในการผลิตหรือมีความเสี่ยงน้อย

2. ความเข้มแข็งของชุมชนด้านการเมือง ได้แก่ การมีอำนาจในการผลักดันรัฐหรือกลุ่มผลประโยชน์ให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชนได้ การมีสิทธิเหนือชุมชน การไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของภายนอกอย่างเด็ดขาด ไม่ว่าจะป็นรัฐหรือกลุ่มอำนาจใด

3. ความเข้มแข็งด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การมีความสามัคคี มีความไว้วางใจกันระหว่างคนในชุมชน สามารถร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาของชุมชน มีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม มีความมั่นใจในศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกัน เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ ในยามจำเป็น มีวิถีคิดที่จะพึ่งตนเอง มีกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน มีสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีความสามารถปรับใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิต สุขภาพ และทรัพย์สิน

4. ความเข้มแข็งของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดี มีการจัดระบบการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มีวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ชลธิ์ เจริญรัฐ (2538 อ้างถึงใน ชุตินา เมฆวัน, 2556) ทำการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า 1) ด้านการจัดการชุมชนพบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อการวางแผน การดำเนินงานและการแก้ไขอุปสรรค ปัญหาของชุมชน คือการขาดงบประมาณ ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ การขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและการขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน 2) ด้านการวางแผนชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐบาลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการวางแผนงานชุมชนระยะ 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย การในความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนแผนพัฒนาเส้นทางคมนาคม แผนพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตร การตรวจสอบกิจกรรมของแผนต่าง ๆ 3) ด้านการพัฒนาชุมชนพบว่า มีการปรับปรุงถนนในเขตหมู่บ้านให้เป็นถนนคอนกรีตหรือถนนลาดยาง การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อ

การเกษตร การปรับปรุงระบบประปาประจำ หมู่บ้านเพื่อการบริโภคและการเกษตร การปรับปรุง สภาพแวดล้อมของชุมชน การแก้ไขปัญหาขยะและความสะอาดของชุมชน การเสริมสร้างการรวมกลุ่ม และความสามัคคี ผลการศึกษาด้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากพบว่า จุดแข็งคือ เป็นแหล่งผลิตดอกไม้ประดับ กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ มีแหล่งน้ำ ในการผลิต จุดอ่อนคืออุปกรณ์ล้ำสมัย ไม่มีแบบแผนการผลิต ขาดทักษะในการจัดมาตรฐานและแปรรูป โอกาสคือมีหน่วยงานรัฐสนับสนุน ทางวิชาการและเงิน มีการเรียนรู้ระหว่างชุมชนผลิตแหล่งอื่น อุปสรรคคือมีโรคพืชหลายชนิด สภาพ อากาศไม่อำนวยตลอดปี

ประเวศ วะสี (2542, หน้า 6-7) ให้ความสำคัญต่อประชาชนจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ ร่วมกัน รวมกลุ่มจะอยู่ห่างกันก็ได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วย มีความรัก มิตรภาพมีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างจะเรื่องใดก็ได้แล้วแต่ และมีการจัดการถือเป็นแนวคิดที่เน้นเรื่องจิตใจหรือจิตวิญญาณ (Spirituality)

ไสว พรหมณี (2543, หน้า 17) ได้มองชุมชนเข้มแข็งว่าเป็นการสร้างชุมชน ถ้าชุมชน สามารถดำเนินการเรียนรู้ร่วมกัน ศึกษาาร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการผลิตและบริการจัดการ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านก็จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้

ชานาญ วัฒนศิริ (2542, หน้า 18) มองว่าชุมชนเข้มแข็งคือ ชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ ความเอื้ออาทร มีกิจกรรมสื่อสารและมีการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างชัดเจน และมีคุณภาพ ทั้งได้เสนอวิธีในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คือ การจัดเวทีประชาคมอันเป็นการเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในทุกรูปแบบ เห็นว่าความหมายที่ยังแคบหากแต่มีผลในการปฏิบัติ เพราะเป็นข้อความที่ใช้เผยแพร่ในงานพัฒนาชุมชนของกรมพัฒนา ชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว และวิชชุนา ปาณปุลณัง (2541, หน้า 11-12) ได้ศึกษาชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ข้อคิดและความเคลื่อนไหวจากชุดโครงการวิจัยการศึกษากับชุมชนของสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่คนมีความสุข และ ครอบครัวยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ทั้งนี้เป็นผลลัพธ์จากสถานะพื้นฐาน นับตั้งแต่วิถี ชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ การรวมพลังชุมชนในการร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีทางการ ดำรงชีวิตของท้องถิ่น

วรวิทย์ อวิสุทธิ์วรกุล (2544) ได้นิยามความเข้มแข็งของชุมชนว่าเป็นการที่ประชาชน ในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้การจัดการและการ แก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ

สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบต่อผู้ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ

อมรฤทธิ เอมะปาน (2543, หน้า 18-19) ได้ให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งที่เน้นการสร้างเครือข่ายซึ่งต่างจากท่านอื่น ๆ ดังนี้ ชุมชนเข้มแข็ง คือ การสร้างพลังร่วมกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ 1) สร้างความคิดร่วม 2) สร้างความคิดที่เป็นเครือข่ายกับระดับล่าง 3) สร้างโอกาสให้เกิดขึ้นเป็นเครือข่าย

นอกจากนี้ยังพบว่า มีนักวิชาการหลายท่าน ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง โดยภาพรวมแล้วนักวิชาการมองว่า ชุมชนเข้มแข็ง คือ การที่ชุมชนหรือองค์กรชุมชนมีการเรียนรู้ การจัดการ การแก้ไขปัญหา การทำกิจกรรมร่วมกัน การมีส่วนร่วม การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การมีคุณค่าและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะให้ความสำคัญต่อด้านจิตใจเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าการจัดแนวความคิดเรื่องจิตใจ หรือจิตวิญญาณเข้ามาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากการศึกษาแนวความคิดการให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งในทัศนะของ “รัฐ” พบว่า รัฐให้ความสำคัญต่อการรวมตัวขององค์กรชุมชนหรือองค์กรชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการปัญหาของตนเองได้ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเป็นกุศโลบายในการทำงาน

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยได้ให้ความหมายความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านคลองอาราง หมายถึง การที่ชุมชนสามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยอำนาจ ความรู้ และองค์กรทางสังคมในชุมชนเป็นกลไกในการแก้ปัญหา พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ มีการรวมตัวกันอย่างเป็นปึกแผ่นเพื่อชุมชนของตนเองได้ในระดับสูง

ข้อมูลทั่วไปของบ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ข้อมูลทั่วไปของบ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ชุมชนบ้านคลองอาราง หมู่ที่ 16 ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อยู่ห่างจากตำบลบ้านแก้ง 15 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอเมืองสระแก้ว ประมาณ 35 กิโลเมตร มีพื้นที่รวม 25 ไร่ พื้นที่เป็นที่ราบเนินเขา และที่ราบลุ่ม รวมทั้งมีคลองน้ำตามแนวเขตหมู่บ้านทางด้านทิศตะวันตก เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ ทำนาปี ทำสวน ปลูกพืชเศรษฐกิจ

ราวเมื่อปี พ.ศ. 2480 นายสังข์ พรสมบูรณ์ และนายสุบิน เข้ามาถางป่าและเข้ามาจับจองพื้นที่ ด้วยเพราะความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรได้ชักชวนญาติพี่น้องเข้ามาอยู่ด้วย พร้อมทั้งขยายพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่มีคลองไหลผ่านหลายคลอง คลองเล็ก คลองน้อย แต่ทุกคลองจะมีดินอาราง (นันทริ) ขึ้นอยู่สองฝั่งข้างคลองอย่างหนาแน่น มีสัตว์ป่าจำนวนมาก เมื่อวันที่ 1

พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 บ้านคลองอารางแยกตัวออกจากหมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแก้ง เป็นหมู่บ้านที่ 16 ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นต้นมา

อาณาเขต

บ้านคลองอาราง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มบ้าน คือ คุ่มคลองอาราง และคุ่มนาล้อม ซึ่งไม่ห่างกันมากนักอยู่ห่างจากตำบลบ้านแก้ง 15 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอเมืองสระแก้ว ระยะห่างประมาณ 35 กิโลเมตร มีอาณาเขตข้างเคียง ดังนี้ อาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับบ้านนาดี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีภูเขาขาดเป็นแนวกันเขตแดน อาณาเขตทางทิศใต้ติดต่อกับบ้านหนองแหน หมู่ที่ 15 ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว อาณาเขตทางทิศตะวันออกติดต่อกับหมู่ที่ 13 และหมู่ที่ 14 ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้วและอาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านหนองนาใน และบ้านโปร่งไฟ ตำบลบ้านนา อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี



ภาพที่ 4 อาณาเขตหมู่บ้านคลองอาราง (ชุมชนต้นแบบแห่งความดี จังหวัดสระแก้ว, 2560)

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มต้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,296-1,539 มิลลิเมตร และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม อากาศเย็นและมีหมอกในตอนเช้า อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 27.5-28.78 องศา

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบริหารงานพัฒนาชุมชนและการบริหารการพัฒนา ในส่วนที่เกี่ยวข้องในอำเภอให้เป็นไปตามนโยบายของอำเภอจังหวัด กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยและรัฐบาล ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำในการส่งเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนในการบริหารจัดการชุมชน การส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้านทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติงานประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร องค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนจัดทำศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน ระดับอำเภอจัดเก็บและหรือประสานการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชนรวบรวมและทำแผนงาน/ โครงการของอำเภอในส่วนที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้บริการองค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนในการบริหารและดำเนินงานเกี่ยวกับระบบข้อมูลและแผนงาน/ โครงการ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบัญญานธุรการทั่วไปงานการเจ้าหน้าที่งานงบประมาณการเงินและบัญชี งานประชาสัมพันธ์และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

ยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบและกลไกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ของชุมชน
2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารจัดการชุมชน
3. ส่งเสริมการพัฒนาระบบกลไกและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. พัฒนาสมรรถนะองค์กรในการทำงานเชิงบูรณาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

สร้างสรรค้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

1. การแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ
2. เสริมสร้างความสุขมวลรวมชุมชน โดยพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

เสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารงานชุมชน

1. บริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทไทย
2. เพิ่มขีดความสามารถผู้นำ ออค์กร เครือข่าย
3. ขับเคลื่อนและบูรณาการแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ
4. ส่งเสริมการบริหารจัดการความรู้ของชุมชน

ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1. พัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และการตลาด
2. ส่งเสริมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเผยแพร่สู่เวทีโลก
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม

เสริมสร้างธรรมาภิบาลและความมั่นคงของทุนชุมชน

1. ส่งเสริมธรรมาภิบาลของกองทุนชุมชน
2. พัฒนาทุนชุมชนให้มั่นคงสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

1. พัฒนางค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง: องค์กรแห่งการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาชุมชน
2. บริหารทรัพยากรบุคคลเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะองค์กร
3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารยุทธศาสตร์
4. เสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์บุญญา ชมชื่น (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาได้ปรากฏว่า รูปแบบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การฟื้นฟูชุมชน เป็นแนวทางที่จะทำให้ชุมชนได้หันกลับมาทบทวนวิธีการดำรงชีวิต

ภูมิหลังทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทunes ของชุมชน และทรัพยากรที่อยู่ในชุมชน ซึ่งการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องโดยยุทธศาสตร์ การฟื้นฟูชุมชนมีลักษณะของการสร้างแนวร่วม การพัฒนาจากทุกภาคส่วน ในการฟื้นฟูชุมชน โดยให้นำพาเกษตรกรเข้ามาสู่ระบบการทำเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มตัว ร่วมกับศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนให้การอบรมสร้างความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการบูรณาการแผน ชีวิตแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การสืบค้นและพัฒนาศักยภาพแกนนำการเปลี่ยนแปลงชุมชน ทั้งแกนนำที่เป็นทางการและแกนนำตามธรรมชาติ ปัญหา/ อุปสรรคในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เป็นปัญหาที่เกิดจากวิถีคิดของชาวบ้านในชุมชนที่ยังไม่เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ไม่ยอมรับ ความรู้ใหม่ ๆ และความเคยชินกับการทำงานแบบเดิม ๆ ที่ไม่ยอมให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลง วิธีการทำกิน ปัญหาความแห้งแล้งของสภาพพื้นดินที่ทำกินและความต้องการความช่วยเหลือจาก หน่วยงานชุมชนรวมอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ (Synthesis) หลักการและแนวคิดรวมทั้ง ผลการวิจัย ได้รูปแบบของการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: ตำบลทับพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 ด้าน คือ ฟื้นฟูชุมชน การปรับตัวของชุมชนและการดำรงชีวิตอยู่ของชุมชน ซึ่งทั้ง 3 ด้าน จะต้องได้รับการ สนับสนุนโดยระบบความรู้ ระบบข้อมูล และระบบความสัมพันธ์

นางศรณัฐ ไชยเมือง (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนาชุมชนของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ต้องเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกของชุมชน และกระตุ้นเตือน พร้อมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ รู้จักมัธยัสถ์ รักสัน โดย สร้างจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการมีชีวิตที่พอดี รู้จักคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “มีชีวิตที่พอดี มีชีวิตที่พอเพียง” 2) การพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืนต้องมีการกระตุ้นและหนุนเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยชุมชนต้องพัฒนา ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการเป็นประชาสังคม เนื่องจากการหาวิธีการแก้ปัญหา และการกำหนดทิศทางข้างหน้าของชุมชนนั้นต้องอาศัยการสร้างและการสะสมองค์ความรู้ เพื่อสามารถ ปรับใช้และเป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไปต้องพัฒนา และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีเป้าหมายให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้นั้น คือ ชุมชนต้องสร้างกิจกรรมการพัฒนา ต่าง ๆ ขึ้นมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 3) การพัฒนาศักยภาพการจัดการชุมชนด้วยวิถีคิด เชิงระบบจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระดับความรู้และทัศนคติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาค ท้องถิ่น และภาคอื่น ๆ ที่ต้องพัฒนาเพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการ พัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ ต้องให้ชุมชนเป็น ศูนย์กลางมีเครื่องมือหรือกลไกการบริหาร และกำหนดบทบาทภารกิจของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน

พร้อมทั้งการติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ และประเมินผลความสำเร็จ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพและความเข้มแข็งของชุมชน เช่น การลดค่าใช้จ่าย การออม เป็นต้น

วิทยา จันทร์แดง (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการนำนโยบายเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้เพื่อสร้างสร้างชุมชนเข้มแข็งไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 23 คน เป็นการสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม และการใช้สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า 1) การนำนโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้เพื่อเป็นการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยมีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพของชุมชนการเสริมให้มีส่วนร่วมการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) เมื่อชุมชนมีการประยุกต์นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบ คือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการวิจัยในครั้งนี้นำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ การที่มีส่วนร่วมในการที่ช่วยสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้แบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรสนับสนุน

ชลิตา เพียรสร้าง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจชุมชน ทศนคติ ความรู้ความเข้าใจ และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเศรษฐกิจชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขจากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นนำมาวิเคราะห์และพรรณนาความ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้ ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ อายุและระดับการศึกษา ส่วนเพศและสถานภาพสมรส ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้น้อยที่สุดส่วนทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความพอประมาณ พออยู่ พอกิน รองลงมา ได้แก่ การที่เราไม่ทะเลาะเบาะแว้งจนเกินความสามารถของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง นอกจากนี้ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจ

พอเพียงเป็นแนวคิดทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีไว้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ส่วนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เป็นการวางแผนการใช้จ่าย และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน ในส่วนการประกอบอาชีพจะนำมาใช้ในด้านการศึกษา ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม และในแง่ของความสัมพันธ์ในชุมชนกลุ่มตัวอย่างมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมากิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกัน แม้กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาบ้างในบางส่วน คือ การขาดงบประมาณและความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และคนในชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น มีระบบการจัดการวางแผนการใช้จ่าย และมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

ประสงค์ ลีลา (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คอนยางโทน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ก้าวอย่างสู่ความเข้มแข็ง” ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านคอนยางโทน เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความเข้มแข็งในตนเองระดับหนึ่ง โดยสมาชิกในชุมชน มีความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน จะสังเกตได้จากการเข้าร่วมเวทีประชาคม การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น จะเกิดความพร้อมเพียงในด้านการรวมตัวกันอย่างเห็น ได้ชัดเจนในหลายกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการศึกษาในกระบวนการบริหารจัดการชุมชนในเวทีประชาคมที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้เข้าสู่วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ข้อมูลในเชิงลึกว่า กระบวนการบริหารจัดการชุมชนบ้านคอนยางโทน ผู้ที่ให้ความสำคัญและเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประชาชน กลุ่มต่าง ๆ และสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนบ้านคอนยางโทนให้มีความเข้มแข็งและเกิดการเรียนรู้พร้อมมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขนาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองเพชรบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบุรี ศูนย์การศึกษาออก โรงเรียนอำเภอเมืองเพชรบุรี สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองเพชรบุรี ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านวิชาการความรู้และแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับชุมชนจากการศึกษาชุมชนบ้านคอนยางโทน จะเห็นได้ว่า การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนด้านวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ได้ยึดตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้ 1) ชุมชนบ้านคอนยางโทน ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลด ละ ความฟุ้งเฟ้อในชีวิต 2) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต 3) ละ เลิก การแก่งแย่งผลประโยชน์และการแข่งขันในทางการค้าแบบต่อสู้กัน อย่างรุนแรง 4) ไม่หยุดยั้งที่จะหาทางใช้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ และ 5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ ลด ละ สิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

อุไรวรรณ ชนสกลิต (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุดาจาน จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนะทางการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ปรัชญานี้ ประกอบด้วยแกนหลัก 6 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันโลก การมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต และความสมานฉันท์ หมู่บ้านพุดาจาน จังหวัดสระบุรี เป็นกรณีศึกษาของประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี

กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับสูง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) ด้านความพอประมาณ นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านความมีเหตุผล นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง และ 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันนักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนี้ 1) ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเก็บออมเงิน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การใช้ทรัพยากรทุกอย่างอย่างประหยัดและรู้คุณค่าการประยุกต์ของเก่าให้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง 2) ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดทำหลักสูตรการมีรายวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง” ควรมีการสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชา มีการจัดตั้งชมรมเศรษฐกิจพอเพียง มีการฝึกปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการรณรงค์ ได้แก่ การทำสื่อ โฆษณาประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัย การจัดอบรมให้ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ การจัดนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง

วันชัย พลະไกร (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาบ้านคำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ” ผลการวิจัย พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาและขั้นตอนในการนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ว่าเหตุผลใดที่นำไปสู่การตัดสินใจนำเอาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในหมู่บ้าน ได้แก่ ต้องการต่อต้านแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการใช้ชีวิตแบบไม่พึ่งพิง จัดระเบียบครอบครัวชาวบ้านให้มีการกินอยู่ที่พอใช้พอเพียง โดยเริ่มต้นจากผู้นำสร้างความรู้และความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ประชาชน ดำรงข้อมูลให้เป็นปัจจัย เมื่อมีครอบครัวต้นแบบ จัดประชุมเวทีประชาคมเพื่อนำแนวทางปฏิบัติตามแบบอย่างดังกล่าวมาปฏิบัติในครอบครัว ผลการดำเนินการในปัจจุบันประชาชนทุกครอบครัวในหมู่บ้านคำแย ดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่เดิมจากที่มีครอบครัวที่ดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถจัดตั้งสถาบันการเงินหมู่บ้านคำแย กลุ่มผู้นำมีเหตุผลหรือแรงบันดาลใจ คือ ต้องการเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวให้พ้นเกณฑ์ หรือเส้นความยากจนให้หมู่บ้านมีเงินสนับสนุนครัวเรือน นำไปสร้างเสริมรายได้จากการประกอบอาชีพเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกเพื่อการผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อการผลิต การแปรรูปหรือรวมกันจำหน่าย จัดตั้งสถาบันการเงินหมู่บ้านคำแย ทำให้หมู่บ้านเพียงพอ ด้านปัจจัยก่อกำเนิดให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ประกอบด้วย แหล่งน้ำธรรมชาติ และบ่อบาดาล พืชพันธุ์และไม้ยืนต้นและพืชตามฤดูกาล ปัจจัยด้านความหลากหลายทางอาชีพหลักของชาวบ้าน ก็คือ ทำนา นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทอผ้า กลุ่มแปรรูปผ้า กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเลี้ยงปลา หรือกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กลุ่มเกษตรกรชาวนา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สหกรณ์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกลุ่มอาชีพเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยด้านศาสนา สังคม และวัฒนธรรม คือ หลักทางศาสนาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในหมู่บ้าน อันได้แก่ ศาสนาพุทธ พระสงฆ์อบรมสั่งสอนชาวบ้าน โดยปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการรู้จักและเห็นคุณค่าของตัวเอง ส่วนปัจจัยด้านการเงินในหมู่บ้านคำแย มีการดำเนินการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อก่อให้เกิดความตระหนักในการใช้จ่ายของครอบครัว ปัจจัยผู้นำด้านชุมชน ได้แก่ ผู้นำในชุมชนมีภาวะผู้นำสูง ความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าที่คิดนอกกรอบ และรอบรู้ความสามารถในการประสานงาน ความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยด้านการเมืองท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ แต่แรงงานและวิทยากรใช้บุคลากรในท้องถิ่น

พีรณัฐ สิงห์พันธ์ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทุนทางสังคมในการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลซำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทุนทางสังคมของหมู่บ้านหนองยาง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลซำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ทุนทางสังคมของหมู่บ้านหนองยาง มี 3 ทุนสำคัญ ได้แก่ ทุนทางสังคมในรูปแบบบรรทัดฐานทางสังคม ทุนทางสังคมในรูปแบบเครือข่าย ทุนทางสังคมในรูปแบบองค์กรชุมชนที่ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกผูกพันต่อชุมชน ความไว้วางใจและเครือข่ายที่สะท้อนผ่านกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมการดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชน กิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน “หนองยางคัพ” กิจกรรมการตรวจเยี่ยมบ้านของกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และกิจกรรมการจัดงานวันสงกรานต์ของหมู่บ้านหนองยาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง พบว่า ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง มี 2 ประการ คือ 1) ทุนทางสังคมภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในการให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ได้แก่ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ที่ให้ผู้นำที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เป็นผู้นำที่สร้างระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวในชุมชนมีความคุ้นเคยและรู้จักเป็นอย่างดี 2) การมีความไว้วางใจต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนในการบริหารการเงิน ทำให้คนในชุมชนนำเงินมาฝากเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของทุนทางสังคมที่เกิดขึ้น และส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันการเงินชุมชน

ณัฐกานต์ จิตรวัฒนา (2551) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าข้อม สีสรรมาติบ้านโป่งคำ ตำบลคู้งษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อม ทั้งในและนอกชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการทุนทางสังคม อัน ได้แก่ ระบบคิควิถีปฏิบัติ และผลลัพธ์รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อคนในชุมชน การศึกษาได้พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้กระบวนการทุนทางสังคมขับเคลื่อนไปได้ นั้น มาจากปัจจัยทางด้านผู้นำหรือทุนมนุษย์ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ความเป็นเครือญาติ ความเชื่อ ค่านิยมในเรื่องเดียวกัน ความเอื้ออาทรต่อกันช่วยเหลือกันความไว้วางใจกันและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยลดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย ส่วนปัจจัยในเชิงลบที่มีผลต่อกระบวนการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าข้อม สีสรรมาติ อัน ได้แก่ เรื่องของตลาดเรื่องราคาผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มยังต้องแสวงหากำไรจากการทอผ้า โดยเน้นที่ปริมาณมากกว่าคุณภาพซึ่งดูเหมือนว่าจะเน้นเรื่องมูลค่ามากกว่าคุณค่าแต่ขณะเดียวกัน กลุ่ม

ทอผ้า ต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งลักษณะดังกล่าวยังเป็นความไม่ชัดเจน และดูเหมือนว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในตัวเองของสมาชิกกลุ่มผลจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้า ทำให้ทุนของชุมชนเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การที่ชุมชนมีเงินออมมากขึ้น มีรายได้จากการทอผ้าเพิ่มขึ้นและสามารถลดต้นทุนจากการใช้วัสดุจากธรรมชาติ ผลจากการศึกษายังได้พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนกระบวนการทุนทางสังคมให้สามารถดำเนินงานไปได้โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานจากหลาย ๆ ฝ่ายในลักษณะพหุภาคี ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า การทอผ้าสามารถเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน และนอกชุมชนช่วยให้เกิด การเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองกลุ่มและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการการศึกษาหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การทดสอบคุณภาพและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 519 คน 151 ครัวเรือน (พัฒนา พรหมเผ่า, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 519 คน ทำการเก็บตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้มีการสร้างแบบสอบถามขึ้น โดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาเป็นแนวทางการกำหนดขอบเขต และเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือและแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และอาชีพ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการมีความรู้ความเข้าใจ และด้านการมีคุณธรรม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale)

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ ด้านบรรทัดฐาน ทางสังคม ด้านความไว้วางใจ และด้านเครือข่าย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale)

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale)

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โดยเกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยประยุกต์ใช้ตามรูปแบบของ Likert's scale ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การวัด		ระดับคะแนน
มากที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	กำหนดให้เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ	1 คะแนน

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้ คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 46)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดและแปลความหมายในแบบสอบถาม

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และนำไปทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง การหาความตรงเชิงเนื้อหาทำได้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item objective congruence: IOC)

1.1 ดร.ทักษญา สง่าโยธิน

1.2 ดร.กชพร นรมาตย์

1.3 ดร.อัครกิตต์ พัฒนสัมพันธ์

จากนั้นนำมาประมวลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่ได้รับการพิจารณาแบบสอบถามเป็นรายชื่อแล้ว นำมาปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาทำการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (Index of concordance: IOC)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

กำหนดให้ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ค่าคะแนนรวมที่ผู้เชี่ยวชาญให้

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่า IOC นี้ สามารถกำหนดได้จากการอ้างอิงบุคคล ทั้งนี้ค่าที่กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน มีดังนี้

1 ข้อคำถามสอดคล้องกับงานวิจัย

0 ไม่มั่นใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับงานวิจัย แต่อาจจะใช้ได้

-1 ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับงานวิจัย

โดยผู้เชี่ยวชาญจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามเป็นรายข้อ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มารวมกันในแต่ละบุคคล จากนั้นรวมคะแนนของทุกคนเข้าด้วยกันหารจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นตัวเลข ซึ่งค่าในการยอมรับจะต้องไม่ต่ำกว่า .66 (ธนัญฐ ยังเฟื่องมนต์, 2554) จากการคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.90

2. การทดสอบความเชื่อมั่นจะนำไปดำเนินการก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ควรต้องนำแบบสอบถามไปดำเนินการทดลอง (Tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา แต่ไม่ใช่ประชากรของการศึกษานี้ จำนวน 30 คน

2.1 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) การศึกษานี้ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ที่ Nunnally (1978) ได้นำเสนอ ดังนี้

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับการวิจัยโดยการสำรวจ (Survey research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับการวิจัยพื้นฐาน (Basic research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการวิจัยใช้ตัดสินใจ (Important research)

สำหรับการหาความเชื่อถือได้แต่ละแบบ เป็นการคำนวณค่าความความเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นตัวเลขที่อยู่ในรูปทศนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 การแปลความหมายค่าความน่าเชื่อถือ (พรรรณี ลีกิจวัฒน์, 2553) ใช้เกณฑ์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

ค่าความเชื่อถือได้	ระดับความเชื่อถือได้	การนำไปใช้
0.80-1.00	สูงมาก	ใช้ได้ดีมาก
0.70-0.79	สูง	ใช้ได้ดี
0.50-0.69	ปานกลาง	พอใช้
0.30-0.49	ต่ำ	ควรปรับปรุง
ต่ำกว่า 0.30	ต่ำมาก	ใช้ไม่ได้

2.2 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ ทดสอบความความน่าเชื่อถือ (Reliability analysis) ผลการศึกษาได้ค่า Alpha เท่ากับ .903 ความเชื่อถือได้อยู่ในระดับสูงมาก การนำไปใช้ ดีมาก

2.3 ปรับปรุงรูปแบบสอบถามอีกครั้ง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ผลข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคม ที่มีผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว การศึกษานี้ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้เรียบร้อยแล้วผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม ทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) การศึกษานี้ตรวจสอบดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสข้อมูล
3. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
4. ประมวลผลข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ
5. วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผล

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

เมื่อผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่มีผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูลตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิดแบบเลือกตอบ (Check list) วิเคราะห์สถิติโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคมมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ($\alpha = .05$) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

2. เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

3. เพื่อศึกษาแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การวิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐาน 1-3 ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple linear regression analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis) ทำการตรวจสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Testing for autocorrelation) สามารถทำได้โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกัน

ของความคลาดเคลื่อน คือ ค่าสถิติ Durbin-Watson โดยพิจารณาว่าค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าระหว่าง 1.50-2.50 (อังกริยา ปราบอริพาย, 2547) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Testing multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า Tolerance ถ้าค่า Tolerance มากกว่า 0.1 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Menard, 1995) และพิจารณาจากค่า VIF (Variance inflation factor) ถ้าค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Myers, 1990)

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลตัวอย่างที่เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 400 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแล้ว มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ งานวิจัยนี้มีการทำสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้วิจัยสามารถเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคม

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	183	45.7
หญิง	217	54.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเป็นเพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ 20-30 ปี	115	28.7
อายุ 31-40 ปี	96	24.0
อายุ 41-50 ปี	77	19.3
อายุมากกว่า 50 ปี	112	28.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 มีช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และมีช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	317	79.2
ปริญญาตรี	81	20.3
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน	184	46.0
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	167	41.7
20,001-30,000 บาทต่อเดือน	47	11.8
30,001-40,000 บาทต่อเดือน	2	0.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และมีรายได้ต่อเดือน 30,001-40,000 บาทต่อเดือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 มีรายได้ต่อเดือน 40,001-50,000 บาทต่อเดือน และมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 50,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป ไม่พบในการวิจัยในครั้งนี้

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	31	7.7
พนักงานบริษัท/ ลูกจ้างบริษัท	99	24.7
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	61	15.3
เกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป	134	33.5
แม่บ้าน/ ว่างาน	49	12.3
นักเรียน/ นักศึกษา	26	6.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 มีอาชีพพนักงานบริษัท/ ลูกจ้างบริษัท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 มีธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 มีอาชีพแม่บ้าน/ ว่างาน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 มีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และอาชีพอื่น ๆ ไม่พบในการวิจัยในครั้งนี้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ประกอบด้วย 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านการเสริมสร้างควมมีเหตุผล 3) ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน 4) ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ และ 5) ด้านการมีคุณธรรม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผลการวิเคราะห์			
	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านความพอประมาณ	4.35	0.587	มากที่สุด	3
2. ด้านการเสริมสร้างควมมีเหตุผล	4.34	0.577	มากที่สุด	4
3. ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน	4.33	0.515	มากที่สุด	5
4. ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ	4.40	0.601	มากที่สุด	2
5. ด้านการมีคุณธรรม	4.44	0.526	มากที่สุด	1
ภาพรวมแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.37	0.467	มากที่สุด	

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.467 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการมีคุณธรรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.526 ลำดับที่ 2 คือ ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.601 ลำดับที่ 3 คือ ด้านความพอประมาณ

มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.587 ลำดับที่ 4 คือ ด้านการเสริมสร้างควมามีเหตุผล มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.577 และลำดับที่ 5 คือ ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.515

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความพอประมาณของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการส่งเสริมการวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัดและพอประมาณ	186	131	81	2	0	4.25	0.791	มากที่สุด	3
	46.5%	32.8%	20.3%	0.5%	0%				
2. หมู่บ้านมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนหรือการออมเงิน	228	159	7	6	0	4.52	0.613	มากที่สุด	1
	57.0%	39.8%	1.8%	1.5%	0%				
3. หมู่บ้านได้ประสบความสำเร็จในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวต้นแบบ	171	190	20	19	0	4.28	0.768	มากที่สุด	2
	42.8%	47.5%	5.0%	4.8%	0%				
รวมด้านความพอประมาณ						4.35	0.587	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.587 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนหรือการออมเงิน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.613 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านได้ประสบความสำเร็จในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวต้นแบบ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.28 และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.768 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมการวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัด และพอประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.791

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการเสริมสร้าง ความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการส่งเสริมใน การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล	207 51.8%	155 38.8	36 9.0	2 0.5%	0 0%	4.42	0.674	มากที่สุด	1
2. หมู่บ้านสามารถเผชิญปัญหา และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง	197 49.3%	152 38.0%	31 7.8%	20 5.0%	0 0%	4.32	0.820	มากที่สุด	2
3. หมู่บ้านมีส่งเสริม/ สนับสนุน ในเรื่องของการเสริมสร้าง ความมีเหตุผล	199 49.8%	120 30.0%	79	2 0.5%	0 0%	4.29	0.795	มากที่สุด	3
รวมด้านการเสริมสร้าง ความมีเหตุผล						4.34	0.577	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.577 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.674 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านสามารถเผชิญปัญหา และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.820 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการเสริมสร้างความมีเหตุผล มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.795

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกันของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการสนับสนุนจัดตั้ง กลุ่มอาชีพ และมีการจัดหา เครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์	181 45.3%	196 49.0%	21 5.3%	1 0.3%	1 0.3%	4.39	0.623	มากที่สุด	1
2. หมู่บ้านมีการส่งเสริมด้าน การตลาดหรือจัดหาตลาดเพื่อ รองรับผลผลิตของประชาชน	174 43.5%	188 47.0%	36 9.0%	1 0.3%	1 0.3%	4.31	0.631	มากที่สุด	2
3. หมู่บ้านมีการสนับสนุนให้มี การรวมกลุ่มอาชีพ และสร้าง ความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนเพื่อสร้าง ความเข้มแข็งในอาชีพ	176 44.0%	176 44.0%	45 11.3%	2 0.5%	1 0.3%	4.31	0.707	มากที่สุด	3
รวมด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน						4.33	0.515	มากที่สุด	

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.515 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และมีการจัดหาเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.623 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมด้านการตลาดหรือจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของประชาชน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.631 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.707

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านได้มีการจัดทำแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการ ที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	237 59.3%	114 28.5%	36 9.0%	12 3.0%	1 0.3%	4.44	0.798	มากที่สุด	1
2. หมู่บ้านมีการใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง	220 55.0%	135 33.8%	43 10.8%	2 0.5%	0 0%	4.43	0.701	มากที่สุด	2
3. หมู่บ้านได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน เกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	223 55.8%	99 24.8%	77 19.3%	0 0%	1 0.3%	4.36	0.804	มากที่สุด	3
รวมด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ						4.40	0.601	มากที่สุด	

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.601 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านได้มีการจัดทำแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.798 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ส่งเสริม การเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.701 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.804

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการมีคุณธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการมีคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการส่งเสริมในเรื่อง ความมีจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี เช่น การปล้นลักทรัพย์	211	118	71	0	0	4.35	0.764	มากที่สุด	3
2. หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ตระหนัก ในเรื่องของคุณธรรม รู้ผิดชอบ ชั่วร้าย สุจริต ใช้สติปัญญา อย่างถูกต้องในการดำเนินชีวิต	268	96	36	0	0	4.58	0.652	มากที่สุด	1
3. หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชน ในหมู่บ้าน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ และแบ่งปัน/ ในการ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	196	165	38	1	0	4.39	0.666	มากที่สุด	2
รวมด้านการมีคุณธรรม						4.44	0.526	มากที่สุด	

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการมีคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.526 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้ตระหนักในเรื่องของคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วร้าย สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้อง ในการดำเนินชีวิต มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.652 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ และแบ่งปัน/ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.666 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมในเรื่องความมีจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี เช่น การปล้นลักทรัพย์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.764

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคม

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ประกอบด้วย 1) ด้านบรรทัดฐานทางสังคม 2) ด้านความไว้วางใจ และ 3) ด้านการสร้างเครือข่าย โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคมในภาพรวม

ทุนทางสังคม	ผลการวิเคราะห์			
	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านบรรทัดฐานทางสังคม	4.42	0.560	มากที่สุด	1
2. ด้านความไว้วางใจ	4.40	0.584	มากที่สุด	2
3. ด้านการสร้างเครือข่าย	4.39	0.575	มากที่สุด	3
ภาพรวมทุนทางสังคม	4.40	0.543	มากที่สุด	

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคมในภาพรวม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.543 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.560 ลำดับที่ 2 คือ ด้านความไว้วางใจ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.584 และลำดับที่ 3 คือ ด้านการสร้างเครือข่าย มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.575

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านบรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านบรรทัดฐานทางสังคม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความ คิดเห็น	ลำดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการพึ่งพาอาศัย และ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	198 49.5%	168 42.0%	33 8.3%	1 0.3%	0 0%	4.41	0.650	มากที่สุด	2
2. หมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่าง เต็มความสามารถ และ ประพฤติตน เป็นคนดี เพื่อชื่อเสียง ที่ดีของ หมู่บ้าน	239 59.8%	109 27.3%	51 12.8%	1 0.3%	0 0%	4.47	0.721	มากที่สุด	1
3. หมู่บ้านร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรม ต่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ เพื่อให้ หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่าง มั่นคงและยั่งยืน	209 52.3%	140 35.0%	51 12.8%	0 0%	0 0%	4.40	0.704	มากที่สุด	3
รวมด้านบรรทัดฐานทางสังคม						4.42	0.560	มากที่สุด	

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านบรรทัดฐานทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.560 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อชื่อเสียง ที่ดีของหมู่บ้าน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.721 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.650 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมต่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ เพื่อให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.704

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความไว้วางใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านความไว้วางใจ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีความซื่อสัตย์/ ซื่อตรง รักษาสิ่งของ ทั้งตนเองและผู้อื่น	238	100	62	0	0	4.44	0.747	มากที่สุด	1
2. หมู่บ้านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสนอความคิดเห็นในโครงการ ต่าง ๆ	214	134	52	0	0	4.41	0.709	มากที่สุด	2
3. หมู่บ้านมีการส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึก การมีทัศนคติ ความคิดเห็น มีความรักดีต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่พึงประสงค์	205	136	59	0	0	4.37	0.727	มากที่สุด	3
รวมด้านความไว้วางใจ						4.40	0.584	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.584 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีความซื่อสัตย์/ ซื่อตรง รักษาสิ่งของ ทั้งตนเองและผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.747 ลำดับที่ 2 คือหมู่บ้านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสนอความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.709 และลำดับที่ 3 คือหมู่บ้านมีการส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึก การมีทัศนคติ ความคิดเห็น มีความรักดีต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.727

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการสร้างเครือข่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการสร้างเครือข่าย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และชุมชน	195 48.8%	159 39.8%	46 11.5%	0 0%	0 0%	4.37	0.682	มากที่สุด	2
2. หมู่บ้านมีเครือข่ายในการกระจาย ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และ ประชาสัมพันธ์	200 50.0%	178 44.5%	17 4.3%	5 1.3%	0 0%	4.43	0.638	มากที่สุด	1
3. หมู่บ้านมีศูนย์ประสานงาน ประชาชน เพื่อเพิ่มพูน การตอบสนองความต้องการ ของชุมชน เช่น ส่งเสริม การท่องเที่ยว	206 51.5%	116 29.0%	76 19.0%	2 0.5%	0 0%	4.32	0.792	มากที่สุด	3
รวมด้านการสร้างเครือข่าย						4.39	0.575	มากที่สุด	

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการสร้างเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.575 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีเครือข่ายในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และประชาสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.638 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.682 และ ลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้าน มีศูนย์ประสานงานประชาชน เพื่อเพิ่มพูนการตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.792

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้าน

คลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านทรัพยากร 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านวัฒนธรรม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วในภาพรวม

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้าน คลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	ผลการวิเคราะห์			
	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.34	0.569	มากที่สุด	4
2. ด้านทรัพยากร	4.46	0.503	มากที่สุด	2
3. ด้านสังคม	4.44	0.501	มากที่สุด	3
4. ด้านวัฒนธรรม	4.60	0.492	มากที่สุด	1
ภาพรวมการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้าน คลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	4.46	0.439	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วในภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.439 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.492 ลำดับที่ 2 คือ ด้านทรัพยากร มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.503 ลำดับที่ 3 คือ ด้านสังคม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.501 และ

ลำดับที่ 4 คือ ด้านเศรษฐกิจ มีคะแนนเฉลี่ยเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.34 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.569

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าขาย	238	135	14	13	0	4.50	0.719	มากที่สุด	1
	59.5%	33.8%	3.5%	3.3%	0%				
2. หมู่บ้านมีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต	173	131	89	7	0	4.18	0.834	มาก	3
	43.3%	32.8%	22.3%	1.8%	0%				
3. หมู่บ้านมีการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับชุมชนสร้างความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย	200	157	35	8	0	4.37	0.728	มากที่สุด	2
	50.0%	39.3%	8.8%	2.0%	0%				
รวมด้านเศรษฐกิจ						4.34	0.569	มากที่สุด	

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.569 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าขาย มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.719 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับชุมชนสร้างความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.728 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก คือ หมู่บ้านมีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.834

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านทรัพยากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติ ที่สมบูรณ์ เช่น ดิน น้ำ ป่า	233 58.3%	152 38.0%	12 3.0%	2 0.5%	1 0.3%	4.54	0.608	มากที่สุด	1
2. หมู่บ้านมีการจัดระบบการดูแล แบ่งปัน/ จัดสรร ทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด	226 56.5%	141 35.3%	31 7.8%	1 0.3%	1 0.3%	4.48	0.671	มากที่สุด	2
3. หมู่บ้านมีการอนุรักษ์ให้ ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่ อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้าง ระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชน	210 52.5%	122 30.5	68 17.0%	0 0%	0 0%	4.36	0.755	มากที่สุด	3
รวมด้านทรัพยากร						4.45	0.503	มากที่สุด	

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.503 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เช่น ดิน น้ำ ป่า มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.608 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการจัดระบบการดูแล แบ่งปัน/ จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.671 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการอนุรักษ์ให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.755

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน เช่น การทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ/ แม่น้ำ ลำคลอง	252	124	24	0	0	4.57	0.605	มากที่สุด	1
	63.0%	31.0%	6.0%	0%	0%				
2. หมู่บ้านมีการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่ต้องรอคอยการช่วยเหลือจากรัฐบาล	220	132	47	1	0	4.43	0.704	มากที่สุด	2
	55.0%	33.0%	11.8%	0.3%	0%				
3. หมู่บ้านมีการจัดระเบียบ ระบบสวัสดิการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการภายในชุมชน	195	168	37	0	0	4.40	0.652	มากที่สุด	3
	48.8%	42.0%	9.3%	0%	0%				
รวมด้านสังคม						4.45	0.501	มากที่สุด	

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.501 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน เช่น การทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ/ แม่น้ำลำคลอง มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.605 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่ต้องรอคอยการช่วยเหลือจากรัฐบาล มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.704 และ ลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการจัดระเบียบ ระบบสวัสดิการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการภายในชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.652

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1				
1. หมู่บ้านมีการสืบสานภูมิปัญญาวัฒนธรรม	292 73.0%	101 25.3%	7 1.8%	0 0%	0 0%	4.71	0.490	มากที่สุด	2
2. หมู่บ้านมีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม จริยธรรม	244 61.0%	68 17.0%	88 22.0%	0 0%	0 0%	4.39	0.824	มากที่สุด	3
3. หมู่บ้านมีความปลอดภัย สุขภาพ และทรัพย์สินในชีวิต	311 77.8%	66 16.5%	23 5.8%	0 0%	0 0%	4.72	0.563	มากที่สุด	1
รวมด้านวัฒนธรรม						4.60	0.492	มากที่สุด	

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.492 โดยเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีความปลอดภัย สุขภาพ และทรัพย์สินในชีวิต มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.563 ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการสืบสานภูมิปัญญาวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.490 และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม จริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.824

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
2. ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

3. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

**สมมติฐานการวิจัยที่ 1: แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชน
เข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**

H_0 : แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอา
ราลง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

H_1 : แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลอง
อาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 22 ผลการทำสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุขั้นตอน

ในการวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชน
เข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชน เข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	coefficients	coefficients	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.034	.118		8.771	.000**		
ด้านความพอประมาณ (X_1)	.055	.037	.073	1.477	.141	.293	3.418
ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล (X_2)	.249	.042	.327	5.930	.000**	.234	4.268
ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน (X_3)	.107	.027	.125	3.977	.000**	.722	1.386
ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ (X_4)	.041	.032	.056	1.295	.196	.379	2.639
ด้านกรมีคุณธรรม (X_5)	.331	.039	.397	8.433	.000**	.322	3.105
R	0.848						
R square	0.719						
Adjusted R square	0.716						
Durbin-Watson	1.662						
F vatio	201.893	.000**					

** P value \leq 0.05

จากตารางที่ 22 การทดสอบเงื่อนไขของ Multiple regression analysis พบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ และด้านการมีคุณธรรม ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจาก ค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ซึ่งเท่ากับ 0.848 ดังนั้น แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีค่า R square เท่ากับ 0.719 หรือ ร้อยละ 71.90 ร้อยละ 28.10 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้ การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระคือ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 2 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว สมการ Multiple linear regression ดังนี้

$$\text{Unstandardized } \hat{Y} = 1.034 + 0.331 (X_2) * + 0.249 (X_3) * + 0.107 (X_5) *$$

เมื่อ \hat{Y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_2 = ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล

X_3 = ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน

X_5 = ด้านการมีคุณธรรม

$$\text{Standardized } \hat{Y} = 0.042 (X_2) + 0.039 (X_3) + 0.027 (X_5)$$

เมื่อ \hat{Y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_2 = ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล

X_3 = ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน

X_5 = ด้านการมีคุณธรรม

สามารถแสดงความสัมพันธ์ของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยพบว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเสริมสร้างควมมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านการมีคุณธรรม ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

สมมติฐานการวิจัยที่ 2: ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

H_0 : ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

H_1 : ทูทางสังคมที่ไม่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 23 ผลการทำสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุขั้นตอน ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients	t	Sig.	Collinearity statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.462	.091		16.120	.000**		
ด้านบรรทัดฐานทางสังคม (X_1)	-.001	.043	-.002	-.032	.974	.210	4.757
ด้านความไว้นี้เชื่อใจ (X_2)	.343	.038	.456	9.103	.000**	.253	3.959
ด้านการสร้างเครือข่าย (X_3)	.342	.044	.447	7.778	.000**	.192	5.221
R	0.866						
R square	0.749						
Adjusted R square	0.747						
Durbin-Watson	1.994						
F vatio	394.405	.000**					

** P value \leq 0.05

จากตารางที่ 23 การทดสอบเงื่อนไขของ Multiple regression analysis พบว่า ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ด้านความไวเนื้อเชื่อใจ และด้านการสร้างเครือข่าย ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ทุนทางสังคม” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ซึ่งเท่ากับ 0.866 ดังนั้น ทุนทางสังคม กกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีค่า R square เท่ากับ 0.749 หรือ ร้อยละ 74.90 ร้อยละ 25.10 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้

การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยด้านทุนทางสังคม อย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

สมการ Multiple linear regression ดังนี้

$$\text{Unstandardized } \hat{Y} = 1.462 + 0.343 (X_2) * + 0.342 (X_3) *$$

เมื่อ \hat{Y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_2 = ด้านความไวเนื้อเชื่อใจ

X_3 = ด้านการสร้างเครือข่าย

$$\text{Standardized } \hat{Y} = 0.038 (x_2) + 0.004 (X_3)$$

เมื่อ \hat{Y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_2 = ด้านความไวเนื้อเชื่อใจ

X_3 = ด้านการสร้างเครือข่าย

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยพบว่า ทุนทางสังคม ด้านความไว้วางใจ และด้านการสร้างเครือข่าย ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

สมมติฐานการวิจัยที่ 3: ศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

H_1 : แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

H_2 : แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ไม่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 24 ผลการทำสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุขั้นตอน
ในการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อ
การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว
จังหวัดสระแก้ว

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบล บ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	Unstandardized		Standardized		Collinearity		
	coefficients		coefficients		statistics		
	B	SE	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.969	.098		9.870	.000**		
ด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง (X ₁)	.376	.041	.400	9.231	.000**	.299	3.344
ด้านทุนทางสังคม (X ₂)	.420	.035	.520	12.008	.000**	.299	3.344
R	0.882						
R square	0.778						
Adjusted R square	0.776						
Durbin-Watson	1.871						
F vatio	693.862	.000**					

** P value \leq 0.05

จากตารางที่ 24 การทดสอบเงื่อนไขของ Multiple regression analysis พบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบล บ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ซึ่งเท่ากับ 0.882 ดังนั้น แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม กับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีค่า R square เท่ากับ 0.778 หรือ ร้อยละ 77.80 ร้อยละ 22.20 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้

การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระคือ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม อย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

สมการ Multiple linear regression ดังนี้

$$\text{Unstandardized } \hat{y} = 0.969 + 0.420 (X_2) * + 0.376 (X_1) *$$

เมื่อ \hat{y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_1 = ด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

X_2 = ด้านทุนทางสังคม

$$\text{Standardized } \hat{y} = 0.041 (X_1) + 0.035 (X_2)$$

เมื่อ \hat{y} = การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง
อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

X_1 = ด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

X_2 = ด้านทุนทางสังคม

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยพบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 3 สมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

ตารางที่ 25 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	ผลการทดสอบ
สมมติฐานการวิจัยที่ 1: ศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression)	จากการทำสอบพบว่า ค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปร “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ด้าน การเสริมสร้างความมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านการมีคุณธรรม สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของ ตัวแปรตาม คือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ยกเว้น ด้านความพอประมาณ และด้านการเรียนรู้ความเข้าใจ ที่ไม่ส่งผลในการวิจัยครั้งนี้
สมมติฐานการวิจัยที่ 2: ศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression)	จากการทำสอบพบว่า ค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปร “ทุนทางสังคม” ทั้งหมด 2 ตัวแปร คือ ด้านความไว้วางใจ และด้านการสร้างเครือข่าย สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ยกเว้น ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ที่ไม่ส่งผลในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 25 (ต่อ)

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	ผลการทดสอบ
สมมติฐานการวิจัยที่ 3: ศึกษาแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและทุน ทางสังคมที่ส่งผลต่อการ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบล บ้านแก้ง อำเภอเมือง สระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	สมการถดถอย เชิงพหุคูณ (Multiple regression)	จากการทำสอบพบว่า ค่า Sig. มีค่า น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปร ทั้งหมด 2 ตัวแปร คือ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง และทุนทางสังคม ที่สามารถ ทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร ตามคือ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว 3) เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำนวน 400 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเป็นเพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 มีอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 อยู่ในช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และอยู่ในระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 มีรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และมีรายได้ต่อเดือน

30,001-40,000 บาทต่อเดือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 มีรายได้ต่อเดือน 40,001-50,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 50,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และมีอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป จำนวน 134 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.5 มีอาชีพพนักงานบริษัท/ ลูกจ้างบริษัท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 มีธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 มีอาชีพแม่บ้าน/ ว่างาน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และมีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการมีคุณธรรม ลำดับที่ 2 คือ ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ย ลำดับที่ 3 คือ ด้านความพอประมาณ ลำดับ ที่ 4 คือ ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล และ ลำดับที่ 5 คือ ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน นำเสนอเป็น รายด้าน ได้ดังนี้

ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มี การทำบัญชีครัวเรือนหรือการออมเงิน ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านได้ประสบความสำเร็จในการนำเศรษฐกิจ พอเพียงไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันและสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวต้นแบบ และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมการวางแผนใช้จ่ายอย่าง ประหยัดและพอประมาณ

ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริม ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านสามารถเผชิญปัญหาและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่อง ของการเสริมสร้างความมีเหตุผล

ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนจัดตั้งกลุ่ม อาชีพ และมีการจัดหาเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมด้านการตลาด หรือจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของประชาชน และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการสนับสนุนให้มีการ รวมกลุ่มอาชีพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ

ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้าน ได้มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการมีคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยโดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ตระหนักในเรื่องของคุณธรรม รู้ผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องในการดำเนินชีวิต ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ และแบ่งปัน/ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริมในเรื่องความมีจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี เช่น การปล้นลักทรัพย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางสังคม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามทุนทางสังคม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยนำเสนอเรียงตามลำดับเฉลี่ย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ลำดับที่ 2 คือ ด้านความไว้วางใจ และ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการสร้างเครือข่าย นำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านบรรทัดฐานทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อชื่อเสียงที่ดีของหมู่บ้าน ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมต่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ เพื่อให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ด้านความไว้วางใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีความซื่อสัตย์/ ซื่อตรง รักษาัจจะ ทั้งตนเองและผู้อื่น ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสนอความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึก การมีทัศนคติ ความคิดเห็นมีความกักตื้อต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา

ด้านการสร้างเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีเครือข่ายในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และประชาสัมพันธ์ ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และชุมชน และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีศูนย์ประสานงานประชาชน เพื่อเพิ่มพูนการตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านวัฒนธรรม ลำดับที่ 2 คือ ด้านทรัพยากร ลำดับที่ 3 คือ ด้านสังคม และลำดับที่ 4 คือ ด้านเศรษฐกิจ นำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีความปลอดภัย สุขภาพ และทรัพย์สินในชีวิต ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการสืบสานภูมิปัญญาวัฒนธรรม และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม จริยธรรม

ด้านทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เช่น ดิน น้ำ ป่า ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการจัดระบบการดูแล แบ่งปัน/ จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการอนุรักษ์ให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชน

ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน เช่น การทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ/ แม่น้ำลำคลอง ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่ต้องรอกอยการช่วยเหลือจากรัฐบาล และลำดับที่ 3 คือ หมู่บ้านมีการจัดระเบียบ ระบบสวัสดิการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการภายในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ หมู่บ้านมีศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าขาย ลำดับที่ 2 คือ หมู่บ้านมีการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับชุมชนสร้างความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก คือ หมู่บ้านมีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยนำเสนอ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

พบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ และด้านคุณธรรม ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” โดยพบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านคุณธรรม ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ทูททางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

พบว่า ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ด้านความไว้วางใจ และด้านการสร้างเครือข่าย ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ทูททางสังคม” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” โดยพบว่า ทูททางสังคม ด้านความไว้วางใจ และด้านการสร้างเครือข่าย ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่าง ตัวแปรอิสระ “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม” และตัวแปรตาม “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ดังนั้น แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยพบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านความพอประมาณหมู่บ้าน ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนหรือการออมเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) ด้านความพอประมาณ นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านความมีเหตุผล นักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง และ 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันนักศึกษามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนี้ 1) ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเก็บออมเงิน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การใช้ทรัพยากรทุกอย่างประหยัดและรู้คุณค่า การประหยัดของเก่าให้กลับมาใช้ได้

อีกครั้ง 2) ด้านการเรียน การสอน ได้แก่ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดทำหลักสูตรการมีรายวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง” ควรมีการสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงในทุกรายวิชา มีการจัดตั้งชมรมเศรษฐกิจพอเพียง มีการฝึกปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการรณรงค์ ได้แก่ การทำสื่อ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยการจัดอบรมให้ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ การจัด นิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษานโยบายของ ชลิตา เพียรสร้าง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจชุมชน ทักษะคิด ความรู้ความเข้าใจ และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเศรษฐกิจชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไข จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นนำมาวิเคราะห์และพรรณนาความ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ อายุ และระดับการศึกษา ส่วนเพศและสถานภาพสมรส ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้น้อยที่สุด ส่วนทักษะคิด ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะคิด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความพอประมาณ พออยู่ พอกิน รองลงมา ได้แก่ การที่เราไม่ทะเยอทะยานจนเกินความสามารถของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง นอกจากนี้ ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีไว้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ส่วนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เป็นการวางแผนการใช้จ่าย และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน ในส่วนการประกอบอาชีพจะนำมาใช้ในด้านการศึกษา ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม และในแง่ของความสัมพันธ์ในชุมชนกลุ่มตัวอย่างมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมากิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกัน แม้กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาบ้างในบางส่วน คือ การขาดงบประมาณและความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และคนในชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น มีระบบการจัดการ การวางแผนการใช้จ่าย และมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษานโยบายของ นงคราญ ไชยเมือง (2556) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาชุมชนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต้องเริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการ

เรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกของชุมชน และกระตุ้นเตือน พร้อมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้รู้จักมีธรรมาภิบาล รักสันโดษ โดยสร้างจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการมีชีวิตที่พอดี รู้จักคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “มีชีวิตที่พอดี มีชีวิตที่พอเพียง” 2) การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต้องมีการกระตุ้นและหนุนเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยชุมชนต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อต่อการเป็นประชาสังคม เนื่องจากการหาวิธีการแก้ปัญหา และการกำหนดทิศทางข้างหน้าของชุมชนนั้น ต้องอาศัยการสร้างและการระดมองค์ความรู้ เพื่อสามารถปรับใช้และเป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไป ต้องพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีเป้าหมายให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้นั้น คือ ชุมชนต้องสร้างกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ขึ้นมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 3) การพัฒนาศักยภาพการจัดการชุมชนด้วยวิธีคิดเชิงระบบจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระดับความรู้และทัศนคติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และภาคอื่น ๆ ที่ต้องพัฒนาเพื่อเสริมหนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลไกการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ ต้องให้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีเครื่องมือหรือกลไกการบริหาร และกำหนดบทบาทภารกิจของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน พร้อมทั้งการติดตามความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ และประเมินผลความสำเร็จ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสุขและความเข้มแข็งของชุมชน เช่น การลดค่าใช้จ่าย การออม เป็นต้น

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้าน
คลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล หมู่บ้านได้มีการส่งเสริมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุ และมีผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ชลิตา เพียรสร้าง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจชุมชน ทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเศรษฐกิจชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไข จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นนำมาวิเคราะห์และพรรณนาความ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ อายุและระดับการศึกษา ส่วนเพศและสถานภาพสมรส ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้น้อยที่สุด ส่วนทัศนคติ ความรู้

ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความพอประมาณ พออยู่ พอกิน รongลงมา ได้แก่ การที่เราไม่ทะเยอทะยานจนเกินความสามารถของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง นอกจากนี้ ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีไว้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ส่วนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เป็นการวางแผนการใช้จ่าย และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน ในส่วนการประกอบอาชีพจะนำมาใช้ในด้านเกษตรกรรม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม และในแง่ของความสัมพันธ์ในชุมชนกลุ่มตัวอย่างมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมากิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกัน แม้กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาบ้างในบางส่วน คือ การขาดงบประมาณและความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และคนในชุมชน ร่วมกันแก้ไข ปัญหา เมื่อก่อนกลุ่มตัวอย่างได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น มีระบบการจัดการการวางแผนการใช้จ่าย และมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และยังคงสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ อุไรวรรณ ธนสถิต (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุคาจารน จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำริสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ปรัชญานี้ประกอบด้วยแกนหลัก 6 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันโลก การมีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต และความสมานฉันท์ หมู่บ้านพุคาจารน จังหวัดสระบุรี เป็นกรณีศึกษาของประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้าน

คลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน หมู่บ้านได้มีการสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และมีการจัดหาเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ วิทยา จันทร์แดง (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลาง

ตอนบน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการนำนโยบายเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 23 คนเป็นการสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม และการใช้สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า 1) การนำนโยบายการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อเป็นการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยมีการดำเนินการในด้านการเพิ่มศักยภาพของชุมชน การเสริมให้มีส่วนร่วม การจัดการความรู้และ การเรียนรู้ของคนในชุมชน 2) เมื่อชุมชนมีการประยุกต์นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการชุมชน การประกอบอาชีพ การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการพัฒนาองค์กรในชุมชน 3) รูปแบบใหม่ที่ค้นพบ คือ การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งแบบบูรณาการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการวิจัยในครั้งนี้ นำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ คือ การที่มีส่วนร่วมในการที่ช่วยสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้แบบไตรภาคี ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรสนับสนุน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ชลิตา เพียรสร้าง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจชุมชน ทักษะ ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมไปถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเศรษฐกิจชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขจากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นนำมาวิเคราะห์และพรรณานความ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ อายุและระดับการศึกษา ส่วนเพศและสถานภาพสมรส ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้น้อยที่สุด ส่วนทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอสุวรรณภูมิในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความพอประมาณ พออยู่ พอกิน รองลงมา ได้แก่ การที่เราไม่ทะเยอทะยานจนเกินความสามารถของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง นอกจากนี้ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีไว้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ส่วนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เป็นการวางแผนการใช้จ่าย และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน ในส่วนการประกอบอาชีพจะนำมาใช้ในด้านเกษตรกรรม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม และในแง่ของความสัมพันธ์ในชุมชนกลุ่มตัวอย่างมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมากิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกัน แม้กลุ่มตัวอย่าง

มีปัญหาบ้างในบางส่วน คือ การขาดงบประมาณและความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และคนในชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น มีระบบการจัดการการวางแผน การใช้จ่าย และมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนรู้ความเข้าใจ หมู่บ้านได้มีการจัดทำแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ อุไรวรรณ ธนสถิต (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุคาจารน จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ ปรัชญานี้ประกอบด้วยแก่นหลัก 6 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันโลก การมีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต และความสมานฉันท์ หมู่บ้านพุคาจารน จังหวัดสระบุรี เป็นกรณีศึกษาของประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ชลิตา เพียรสร้าง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจชุมชน ทักษะคน ความรู้ความเข้าใจ และการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงไปถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเศรษฐกิจชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไข จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นนำมาวิเคราะห์และพรรณนาความ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามประเด็นคำถามสามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มากที่สุด รองลงมา คือ อายุและระดับการศึกษา ส่วนเพศและสถานภาพสมรส ส่งผลต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้น้อยที่สุด ส่วนทัศนคติความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนอำเภอสวรรคภูมิในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจมากที่สุด ได้แก่ ความพอประมาณ พออยู่ พอกิน รองลงมา ได้แก่ การที่เราไม่ทะเลาะทะเลาะกันเกินความสามารถของตนเอง และการดำเนินชีวิตตามแนวทางสายกลาง นอกจากนี้ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีไว้ให้แก่ประชาชนชาวไทย ส่วนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เป็นการวางแผนการใช้จ่าย และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน ในส่วนการประกอบอาชีพจะนำมาใช้ในด้านการศึกษา ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่เดิม และในแง่ของความสัมพันธ์ในชุมชนกลุ่มตัวอย่างมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมากิจกรรมร่วมกัน ทำให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ทอดทิ้งกัน แม้กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาบ้างในบางส่วน คือ การขาดงบประมาณและความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชน และคนในชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น มีระบบการจัดการวางแผน การใช้จ่าย และมีการนำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้าน

คลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีคุณธรรมหมู่บ้านหมู่บ้านได้มีการส่งเสริมให้ตระหนักในเรื่องของคุณธรรม รู้ผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ประสงค์ ลีลา (2551) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “คอนยาง โทน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ก้าวอย่างสู่ความเข้มแข็ง” ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านคอนยาง โทน เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความเข้มแข็งในตนเองระดับหนึ่ง โดยสมาชิกในชุมชน มีความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน จะสังเกตได้จากการเข้าร่วมเวทีประชาคม การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น จะเกิดความพร้อมเพียงในด้านการรวมตัวกันอย่างเห็นได้ชัดเจนในหลายกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการศึกษาในกระบวนการบริหารจัดการชุมชนในเวทีประชาคมที่จัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้เข้าสู่วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ข้อมูลในเชิงลึกว่า กระบวนการบริการจัดการชุมชนบ้านคอนยาง โทน ผู้ที่ให้ความสำคัญและเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประชาชน กลุ่มต่าง ๆ และสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชุมชนบ้านคอนยาง โทนให้มีความเข้มแข็งและเกิดการเรียนรู้ พร้อมมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองขนาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองเพชรบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเพชรบุรี ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอเมืองเพชรบุรี สำนักงานปลัดอำเภอเมืองเพชรบุรี ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านวิชาการความรู้และแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับชุมชน จากการศึกษาชุมชนบ้านคอนยาง โทน จะเห็นได้ว่า การจัดการความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนด้านวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

ได้ยึดตามแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

1) ชุมชนบ้านคอนยางโทนยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลด ละ ความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต 2) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต 3) ละ เลิก การแก่งแย่งผลประโยชน์ และการแข่งขันในทางการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง 4) ไม่หยุดยั้งที่จะหาทางใช้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากด้วยการชวนช่วยใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ และ 5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ ลด ละ สิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านบรรทัดฐานทางสังคม หมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อชื่อเสียงที่ดีของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ พิรณัฐ สิงห์พันธ์ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทุนทางสังคมในการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลซำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทุนทางสังคมของหมู่บ้าน หนองยาง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลซำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ทุนทางสังคมของหมู่บ้านหนองยางมี 3 ทุนสำคัญ ได้แก่ ทุนทางสังคมในรูปแบบบรรทัดฐานทางสังคม ทุนทางสังคมในรูปแบบเครือข่าย ทุนทางสังคมในรูปแบบองค์กรชุมชนที่ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกผูกพันต่อชุมชน ความไว้วางใจและเครือข่ายที่สะท้อนผ่านกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมการดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชน กิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน “หนองยางคัพ” กิจกรรมการตรวจเยี่ยมบ้านของกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และกิจกรรมการจัดงานวันสงกรานต์ของหมู่บ้าน หนองยาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง พบว่า ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง มี 2 ประการ คือ 1) ทุนทางสังคมภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในการให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ได้แก่ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ที่ให้ผู้นำที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เป็นผู้นำที่สร้างระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวในชุมชน มีความคุ้นเคยและรู้จักเป็นอย่างดี 2) การมีความไว้วางใจต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนในการบริหารการเงิน ทำให้คนในชุมชนนำเงินมาฝากเพิ่มขึ้น

ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของทุนทางสังคมที่เกิดขึ้น และส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันการเงินชุมชน

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านความไว้วางใจ หมู่บ้านมีความซื่อสัตย์/ ซื่อตรง รักษาดีจะ ทั้งตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ พิรณัฐ สิงห์พันธ์ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทุนทางสังคมในการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลขำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทุนทางสังคมของหมู่บ้านหนองยาง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลขำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ทุนทางสังคมของหมู่บ้านหนองยาง มี 3 ทุนสำคัญ ได้แก่ ทุนทางสังคมในรูปแบบบรรทัดฐานทางสังคม ทุนทางสังคมในรูปแบบเครือข่าย ทุนทางสังคมในรูปแบบองค์กรชุมชนที่ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกผูกพันต่อชุมชน ความไว้วางใจและเครือข่ายที่สะท้อนผ่านกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมการดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชน กิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาหมู่บ้าน “หนองยางคัพ” กิจกรรมการตรวจเยี่ยมบ้านของกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และกิจกรรมการจัดงานวันสงกรานต์ของหมู่บ้านหนองยาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง พบว่า ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองยาง มี 2 ประการ คือ 1) ทุนทางสังคมภายใต้การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในการให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ได้แก่ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ที่ให้ผู้นำที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีความซื่อสัตย์เสียสละ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เป็นผู้นำที่สร้างระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวในชุมชนมีความคุ้นเคยและรู้จักเป็นอย่างดี 2) การมีความไว้วางใจต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนในการบริหารการเงินทำให้คนในชุมชนนำเงินมาฝากเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของทุนทางสังคมที่เกิดขึ้น และส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันการเงินชุมชน

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ด้านการสร้างเครือข่าย หมู่บ้านมีเครือข่ายในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ ฉัตรกานต์ จิตรวัฒนา (2551) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโป่งคำ ตำบลคูพูน อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการทุนทางสังคม ซึ่งได้แก่ ระบบคิดวิธีปฏิบัติและผลลัพธ์รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อคนในชุมชน การศึกษาได้พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยเกื้อหนุนซึ่งกระบวนการทุนทางสังคมขับเคลื่อนได้ นั้นมาจากปัจจัยด้านผู้นำหรือทุนมนุษย์ และด้านทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ด้านเครือข่าย ด้านความเชื่อ ด้านความเอื้ออาทรต่อการช่วยเหลือกันความไว้วางใจกันและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย ส่วนปัจจัยในเชิงลบที่มีผลต่อการกระบวนการทุนทางสังคมของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ เรื่องของตลาดเรื่องราคาผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มยังต้องแสวงหากำไรจากการทอผ้า โดยเน้นที่ปริมาณมากกว่าคุณภาพซึ่งดูเหมือนว่าจะเน้นเรื่องมูลค่ามากกว่าคุณค่าแต่ขณะเดียวกันกลุ่มทอผ้า ต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นละทรัพยากรธรรมชาติซึ่งลักษณะดังกล่าวยังเป็นความไม่ชัดเจนและดูเหมือนว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในตัวของสมาชิกกลุ่มผลจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทอผ้า ทำให้ทุนของชุมชนเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การที่ชุมชนมีเงินออมมากขึ้น มีรายได้จากการทอผ้าเพิ่มขึ้นและสามารถลดต้นทุนจากการใช้วัสดุจากธรรมชาติ ผลจากการศึกษาขงได้พบว่า การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนกระบวนการทุนทางสังคม ให้สามารถดำเนินงานไปได้โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานจากหลาย ๆ ฝ่ายในลักษณะพหุภาคี ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า การทอผ้าสามารถเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน และนอกชุมชนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองกลุ่มและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

**แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านทุนทางสังคม และลำดับที่ 2 ด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐสถาบันการศึกษาและองค์กรส่วนท้องถิ่นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการประสานร่วมมือกันประชาสัมพันธ์ รมรงค์ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องความปลูกฝังมีจิตสำนึกได้ เป็นอย่างดี และการส่งเสริมการร่วมมือร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ เพื่อให้ หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งมีการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและ กัน และให้หน่วยงาน อสม. เข้าไปถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับการส่งเสริมการวางแผนใช้จ่ายอย่าง ประหยัดและพอประมาณ และส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการเสริมสร้างความมีเหตุผล สามารถ เคารพปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวังให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน คลองอารางมีการทำบัญชีครัวเรือนสู่ชุมชนและติดตามอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. หน่วยงานภาครัฐสถาบันการศึกษาและองค์กรส่วนท้องถิ่นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมด้านการตลาดหรือจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของประชาชน และมีการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ และให้หน่วยงานพัฒนากรชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้าไปถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับการส่งเสริม การ ใช้ศูนย์แหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชผักสวนครัว และการทำปุ๋ยหมักในชุมชนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง และยัง สนับสนุนให้ประชาชนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม
3. ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ การมีจัดเวที ประชาคม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล เช่น โครงการประเพณี กีฬาและนันทนาการต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เข้ามาส่วนร่วมรับฟังการ แลกผลการทำงาน เสนอความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ และการใช้จ่ายงบประมาณให้มากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการสร้างเครือข่ายในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และประชาสัมพันธ์ และ หมู่บ้านคลองอาราง มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และ ชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรให้ความสำคัญกับประชาชน ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้ที่ประชาชนในชุมชนให้ความนับถือ ผู้เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการให้ผู้นำชุมชน ประชาชน ทั่วไป และรวมถึงเยาวชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการรณรงค์ปลูกฝัง ให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเองให้ได้ในระดับหนึ่ง รู้จักประหยัดคอดออมและรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน ให้สำนึกถึงบทบาทในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชุมชน ควรต้องจัดทำโครงการหรือการจัดตั้งคณะศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงได้เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน

2. องค์กรบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน หรือคณะกรรมการบริหารกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และมีการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อทำให้การทำงานด้านการพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. รัฐและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรจัดหาทุนให้ประชาชนในหมู่บ้านคลองอาราง กรณีที่สำนักงานเห็นว่าเป็นพืชผลทางเศรษฐกิจน่าจะจะได้ขายผลผลิตและจัดหาตลาดที่รองรับผลผลิตการเกษตรให้แก่ประชาชนส่งเสริมให้ประชาชนผลิตในสิ่งที่ต้องบริโภคใช้สอยในครัวเรือนหรือในชุมชน หรือการบริโภคในสิ่งที่ชุมชนผลิตได้เอง โดยไม่ต้องซื้อหาจากภายนอกเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว กับชุมชนอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ของชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จไปทำการศึกษากับชุมชนอื่น ๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จเพื่อจะได้มีแนวทางในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งได้ดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการประเมินผลของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ไปพัฒนาให้เกิดผลต่อชุมชนอื่น ๆ ด้วย

4. ควรมีการติดตามและให้คำปรึกษาประชาชน โดยนำพาประชาชนเข้าสู่ระบบการทำเกษตรอินทรีย์อย่างเต็มตัว ด้วยการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

5. ควรส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของศูนย์การเรียนรู้การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการเปิดเวที/ โอกาสให้ได้พูดคุยกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ให้กับชุมชนที่มีความตั้งใจจริงในการนำความรู้ไปปฏิบัติ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนอื่น ๆ

6. ควรเพิ่มหรือสนับสนุนในเรื่องของการสร้างศูนย์เครือข่ายราษฎ์ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ทางด้านเกษตรและให้คำปรึกษาแก่คนในชุมชนหรือบริเวณที่ใกล้เคียง

7. ควรเพิ่มการสร้างบรรทัดฐาน ความสามัคคีและเกื้อกูลกันภายในชุมชน ควรส่งเสริมให้มีโครงการที่ได้รับความร่วมมือร่วมแรงกันทำภายในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. (2553). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2551). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความยั่งยืนของธุรกิจและ
ความสุขของสังคมไทย. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. (2543). กลวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีเรียน.
กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชลิตา เพียรสร้าง. (2554). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา: อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชำนาญ วัฒนศิริ. (2542). ความเข้มแข็งของชุมชนและประชาคม. *พัฒนาชุมชน*, 38(12), 16-21.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุตินา เมฆวัน. (2556). รายงานการวิจัย การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ
ฐานรากตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุมชนต้นแบบแห่งความดี จังหวัดสระแก้ว. (2560). เข้าถึงได้จาก [http://www.mgs.mcot.net/
images/2017/09/1505834990937.pdf](http://www.mgs.mcot.net/images/2017/09/1505834990937.pdf)
- ณัฐกานต์ จิตรวัฒนา. (2551). พัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างมัธยมศึกษาที่บ้านโป่งคำ
ตำบลคู่งษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชา
พัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว และวิชชานา ปาณปณัง. (2541). ชุมชนเข้มแข็งชุมชนแห่งการเรียนรู้:
ข้อคิดและความเคลื่อนไหวจากชุดโครงการวิจัยการศึกษาชุมชน. *วารสารประชาคมวิจัย*,
11, 11-12.
- ธนัฐ ยังเฟื่องมนต์. (2554). *ระเบียบวิจัยทางการบริหาร*. ม.ป.ท. เอกสารการสอน.
- ธวัชชัย สุภดิษฐ์. (2551). การจัดการชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาหมู่บ้านปลาหลาย
ตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 4(2),
38-49.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ประชาคม ประชาสังคม*.

ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.

นงคราญ ไชยเมือง. (2556). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาชุมชนของประเทศไทย*

กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านสันกลาง ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้า

อิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพายัพ.

นพดล เหล่ากอก. (2555). *ชุมชนเข้มแข็ง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/32079>

นภาพรณี หะวานนท์. (2548). *การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

นภาพรณี หะวานนท์. (2550). *ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

นิศรา จันทร์เจริญสุข, ประภาพร หัสสร้างสี, และรัฐนนท์ พงศ์วิทธิธรร. (2557). *รายงานการวิจัย*

การพัฒนาแผนชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านส้มจอย ตำบลสุเทพ อำเภอ

จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม*.

กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ประเสริฐ ยิ่งปากน้ำ. (2551). *แนวคิดทางสังคมว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงในทางสังคมไทย*.

การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง,

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประสงค์ ลีลา. (2551). *คอนยงโทน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ก้าวอย่างสู่ความเข้มแข็ง*. เพชรบุรี:

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี.

พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2553). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พริณัฐ์ สิงห์พันธ์. (2558). *ทุนทางสังคมในการจัดการสถาบันการเงินชุมชนกองทุนหมู่บ้าน*

หนองยาง หมู่ที่ 5 ตำบลซำราก อำเภอเมือง จังหวัดตราด. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รำไพพรรณี.

พัฒนา พรหมเผ่า. (2561, 4 สิงหาคม). *บ้านคลองอาราง*. สัมภาษณ์.

พิมพ์บุญญา ชมชื่น. (2559). *การบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*

- กรณีศึกษา: ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ, วิทยาพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
เพ็ญศิริ จีระเดชากุล. (2550). *ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รัฐันท์ พงศ์วิทธิธรร. (2556). การจัดทำบัญชีครัวเรือนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่าง
ยั่งยืน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 7(1), 23-36.
- วรวิทย์ อวิสุทธิวรกุล. (2544). ชุมชนเข้มแข็ง: รากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน. *วารสารเศรษฐกิจ
และสังคม*, 38, 18-24.
- วันชัย พลະไกร. (2551). *ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา
บ้านคำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- วิทยา จันทรแดง. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน*. คุยฉินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
คุยฉินิพนธ์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ,
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล*.
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *การประยุกต์ใช้ปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การประยุกต์หลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่. (2550). *เศรษฐกิจแบบพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก
http://www.prdnorth.in.th/The_King/justeconomic.php
- สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้. (2560). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก
<https://new.forest.go.th/reforest-admin/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/>
- สุเมธ สันติเวชกุล. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในเมืองพระยุดลบาท
(พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ไสว พรหมณี. (2543). *คำอภิปรายเกี่ยวกับการเมืองของผู้ใช้แรงงาน*. ม.ป.ท.

- อมรฤทธิ์ โอมะปาน. (2543). *กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- อัจฉริยา ปราบอริพ่าย. (2547). *เทคนิคการวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS: ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุไรวรรณ ธนสถิต. (2556). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุคาจารย์ จังหวัดสระบุรี*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยสนองโครงการพระราชดำริ.
- Agranoff, R. (2006). Inside collaborative networks: Ten lessons for public managers. *Public Administration Review*, 66, 56-65.
- Agranoff, R., & McGuire, M. (2001). Big questions in public network management research. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 11(3), 295-326.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.
- Bourdieu, P. (1985). The social space and the genesis of groups. *Theory and Society*, 14, 723-744.
- Coleman, J. (1990). *Foundations of social theory*. Cambridge: Harvard University Press.
- Emerson, R. M. (1972). Exchange theory, part I: A psychological basis for social exchange. *Sociological Theories in Progress*, 2, 38-57.
- Fukuyama, F. (1999). *Social capital and civil society*. Retrieved from www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.htm Hamilton.
- Homans, G. C. (1961). *Social behavior: Its elementary forms*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Menard, S. (1995). *Applied logistic regression analysis*. Thousand Oaks: Department of Social Sciences, Sage University.
- Myers, R. (1990). *Classical and modern regression with applications*. Boston: Duxbury.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- OECD. (2001). *The well-being of nations: The role of human and social capital*. Retrieved from <http://www.oecd.org/education/innovation-education/1870573.pdf>
- Olsen, J. C. (1978). Internal belief formation in the cue utilization process. *Advances in Consumer Research*, 5, 706-713.
- O'Toole, L. J. (1997). Treating networks seriously: Practical and research-based agendas in public administration. *Public administration review*, 57(1), 45-52.

- Patulny, R., & Svendsen, G. (2007). Exploring the social capital grid: bonding, bridging, qualitative, quantitative. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 27(1/2), 32-51.
- Peters, G. (2010). Meta-governance and public management. In S. P. Osborne (Ed.), *The new public governance? Emerging perspectives on the theory and practice of public governance* (pp. 36-51). London: Routledge.
- Putnam, R. D. (2002). Bowling together. *The American Prospect*, 13(3), 20-22.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. (1993). *Making democracy work civic traditions in modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Robbins, S. P. (1996). *Prentice hall organization behavior: Concept, controversies and applications* (7th ed.). Englewood Cliffs; NJ: Prentice-Hall.
- Stone, W., & Hughes, J. (2002). Understanding community strengths. *Family Matters*, 61, 62-68.
- Woolcock, M. (1998). Social capital and economic development toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society*, 27, 151-208.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม



วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Graduate School of Commerce Burapha University 169

ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

หัวข้องานวิจัย แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ผู้ทำวิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการจัดการสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้ทำวิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้ออกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา โดยข้อมูลที่ท่านได้กรณกรอกลงในแบบสอบถามจะถือเป็นความลับ ไม่นำมาเปิดเผยให้ทราบว่ามีข้อมูลคือใคร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามและขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มี 4 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1: แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 2: ทุนทางสังคม

ส่วนที่ 3: การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ส่วนที่ 4: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้
 มากน้อยระดับใดโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านความพอประมาณ					
1.1 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมการวางแผนใช้จ่ายอย่างประหยัดและพอประมาณ					
1.2 หมู่บ้านของท่านมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนหรือการออมเงิน					
1.3 หมู่บ้านของท่านได้ประสบความสำเร็จในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นได้ เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวต้นแบบ					

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการเสริมสร้างควมมีเหตุผล					
1.4 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล					
1.5 หมู่บ้านของท่านสามารถเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง					
1.6 หมู่บ้านของท่านมีส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการเสริมสร้างควมมีเหตุผล					
ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน					
1.7 หมู่บ้านของท่านมีการสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และมีการจัดหาเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์					
1.8 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมด้านการตลาดหรือจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของประชาชน					
1.9 หมู่บ้านของท่านมีการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ					
ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ					
1.10 หมู่บ้านของท่านได้มีการจัดทำแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
1.11 หมู่บ้านของท่านมีการใช้แหล่งเรียนรู้/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง					

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.12 หมู่บ้านของท่านได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
ด้านการมีคุณธรรม					
1.13 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมในเรื่องความมีจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี เช่น การปล้นลักทรัพย์					
1.14 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมให้ตระหนักในเรื่องของคุณธรรม รู้ผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องในการดำเนินชีวิต					
1.15 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ และแบ่งปัน/ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม					

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางสังคม ดังต่อไปนี้มากน้อยระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ทุนทางสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านบรรทัดฐานทางสังคม					
2.1 หมู่บ้านของท่านมีการพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน					
2.2 หมู่บ้านของท่านปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และประพฤติดนเป็นคนดีเพื่อชื่อเสียงที่ดีของหมู่บ้าน					
2.3 หมู่บ้านของท่านร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมต่อส่วนรวมอย่างเต็มที่ เพื่อให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน					
ด้านความไว้วางใจ					
2.4 หมู่บ้านของท่านมีความซื่อสัตย์/ ซื่อตรง รักษาดีจะ ทั้งตนเองและผู้อื่น					
2.5 หมู่บ้านของท่านมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสนอความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ					
2.6 หมู่บ้านของท่านมีการส่งเสริม/ สนับสนุนในเรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึก การมีทัศนคติความคิดเห็น มีความรักดีต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา					

ทุนทางสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการสร้างเครือข่าย					
2.7 หมู่บ้านของท่านมีการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และชุมชน					
2.9 หมู่บ้านของท่านมีเครือข่ายในการกระจายข้อมูล ข่าวสารที่ชัดเจน เช่น หอกระจายข่าวชุมชน และ ประชาสัมพันธ์					
2.9 หมู่บ้านของท่านมีศูนย์ประสานงานประชาชน เพื่อเพิ่มพูนการตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ดังต่อไปนี้มากน้อยระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านเศรษฐกิจ					
3.1 หมู่บ้านของท่านมีศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าขาย					
3.2 หมู่บ้านของท่านมีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต					
3.3 หมู่บ้านของท่านมีการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับชุมชนสร้างความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย					
ด้านทรัพยากร					
3.4 หมู่บ้านของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เช่น ดิน น้ำ ป่า					
3.5 หมู่บ้านของท่านมีการจัดระบบการดูแล แบ่งปัน/จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
3.6 หมู่บ้านของท่านมีการอนุรักษ์ให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชน					

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านสังคม					
3.7 หมู่บ้านของท่านมีการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน เช่น การทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ/ แม่น้ำลำคลอง					
3.9 หมู่บ้านของท่านมีการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่ต้องรอกอยการช่วยเหลือจากรัฐบาล					
3.9 หมู่บ้านของท่านมีการจัดระเบียบ ระบบสวัสดิการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการภายในชุมชน					
ด้านวัฒนธรรม					
3.10 หมู่บ้านของท่านมีการสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรม					
3.11 หมู่บ้านของท่านมีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม จริยธรรม					
3.12 หมู่บ้านของท่านมีความปลอดภัย สุขภาพ และทรัพย์สินในชีวิต					

ส่วนที่ 4: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ใบสรุปค่า IOC และใบปะหน้า IOC

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อเรื่องงานนิพนธ์ : แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอรารัง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ
ดังรายนามต่อไปนี้

- ชื่อ ดร.กชพร นรมาศย์
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ สถาบัน วิทยาลัยพาณิชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชื่อ ดร.ทักษญา สง่าโชชิน
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ สถาบัน วิทยาลัยพาณิชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชื่อ ดร.อัครกิตติ พัฒนสัมพันธ์
ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ สถาบัน มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (IOC) ของแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.5 (อ้างอิง) ดังตารางสรุปคะแนนแบบทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ดังนี้

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ 1 หมายถึง สอดคล้อง

ข้อคำถาม/ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปล
	1	2	3		
ด้านความพอประมาณ					
1. ท่านมีความพอประมาณ ไม่ทู่ทอเพียง	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
2. ท่านไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเดินทางสายกลาง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. ท่านสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการเสริมสร้างความมีเหตุผล					
4. ท่านมีการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5. ท่านสามารถเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ อย่างรอบคอบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6. ท่านพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ยึดหลักคุณธรรม และ จริยธรรม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อคำถาม/ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปล
	1	2	3		
ด้านการร่วมสร้างภูมิคุ้มกัน					
7.ท่านสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และมีการจัดหาเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
8.มีการส่งเสริมด้านการตลาดหรือจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของประชาชน	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
9.สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
ด้านการเรียนรู้ ความเข้าใจ					
10.ท่านจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
11.ท่านมีการใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างพอเพียง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.ท่านจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดจิตอาสา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านบรรทัดฐานทางสังคม					
13.ท่านต้องการเสริมสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจ ภูมิคชอบชั่วดี	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
14.ท่านมีการตระหนักในคุณธรรม ภูมิคชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.ท่านมีความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ อุดมคติ ไม่โลภ และรับคิชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านบรรทัดฐานทางสังคม					
16.มีการพึ่งพา และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันระหว่างเพื่อนบ้าน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17.ความเต็มใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อชื่อเสียงที่ดี	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
18.การปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ เพื่อให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ชื่อคำถาม/ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปล
	1	2	3		
ด้านความไว้วางใจ					
19.มีความซื่อสัตย์/ซื่อตรง รักษาสัจจะ ทั้งคนและเพื่อนร่วมงาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20.สร้างความไว้วางใจ หรือเปิดโอกาสให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
21.มีทัศนคติ ความคิดเห็น มีความภักดีต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่คงเส้นคงวา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการสร้างเครือข่าย					
22.การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ในระดับครอบครัว และชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23.มีเครือข่ายในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เช่น วิทยุกระจายเสียง	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
24.มีศูนย์ประสานงานประชาชน เพื่อเพิ่มพูนการตอบสนองความต้องการของชุมชน เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านเศรษฐกิจ					
25.ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการเศรษฐกิจชุมชนของตนเองได้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าขาย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
26.มีกลไกกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
27.มีการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับชุมชน สร้างความหลากหลาย และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านทรัพยากร					
28.มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.ชุมชนมีการจัดระบบการดูแล แบ่งปัน/จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30.ชุมชนมีการอนุรักษ์ให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดีให้กับชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อคำถาม/ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปล
	1	2	3		
ด้านสังคม					
31.ชุมชนมีการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชน ให้เชื่อมต่อสมาชิกในชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
32.ชุมชนมีการร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่ต้องรอกองการช่วยเหลือจากรัฐ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
33.ชุมชนมีการจัดระเบียบ ระบบสวัสดิการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการภายในชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านวัฒนธรรม					
34.ชุมชนมีการสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35.ชุมชนมีจิตสำนึกสาธารณะ มีศีลธรรม จริยธรรม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
36.ชุมชนมีความปลอดภัย สุขภาพ และทรัพย์สินในชีวิต	1	0	1	0.67	สอดคล้อง

คณ. 1



แบบสอบถามนี้สามารถใช้เป็น
เครื่องมือในการวิจัย(วิจัยเชิงปริมาณ)

- ได้
 ได้ แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน
 ไม่ได้ทั้งฉบับ

ลงชื่อ..... กพร

ดร.กชพร นรมาตย์
(ผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ)
...18... สิงหาคม พ.ศ. 2561

แบบทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม (วิจัยเชิงปริมาณ)

ชื่อเรื่องงานนิพนธ์ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัด
สระแก้ว

ชื่อผู้วิจัย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสาวิตรี พงษ์ตะพัง

รหัสประจำตัว 59710065

นิสิตหลักสูตร

- สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ (PM รุ่น 28)

หมายเลขโทรศัพท์ 084-4261268 e-mail: Savitree1268@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. เบญจมาศ กระจ่างแจ้ง

ข้อมูลเบื้องต้น

1 วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

1.2 เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง
ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

1.3 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

คนที่ ๕

สวัสดี
ขอส่งกำลังใจแก่บรรดา
องคกรูปแบบใจอาสา
ช่วยเหลือสังคม (ด้วย)



แบบสอบถามนี้สามารถใช้เป็น
เครื่องมือในการวิจัย(วิจัยเชิงปริมาณ)

ได้

ได้ แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

ไม่ได้ทั้งฉบับ

ลงชื่อ..... อ. ทักษิณา สาทิสัย

(ผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ)

...../๙..... สิงหาคม พ.ศ. 2561

แบบทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม (วิจัยเชิงปริมาณ)

ชื่อเรื่องงานนิพนธ์ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ชื่อผู้วิจัย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสาวิตรี พงษ์สะพัง

รหัสประจำตัว 59710065

นิสิตหลักสูตร
 สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ (PM รุ่น 28)

หมายเลข โทรศัพท์ 084-4261268 e-mail: Savitree1268@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. เภยัญญาดา กระจ่างแจ้ง

ข้อมูลเบื้องต้น

1 วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
- 1.2 เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
- 1.3 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

กนฟ๓



แบบสอบถามนี้สามารถใช้เป็น
เครื่องมือในการวิจัย(วิจัยเชิงปริมาณ)

- ได้
- ได้ แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน
- ไม่ได้ทั้งฉบับ

ลงชื่อ.....

ดร.อัครกิตต์ พัฒนสัมพันธ์
(ผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ)
...16.. สิงหาคม พ.ศ. 2561

แบบทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม (วิจัยเชิงปริมาณ)

ชื่อเรื่องงานนิพนธ์ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ชื่อผู้วิจัย ว่าที่ร้อยตรีหญิงสาวิตรี พงษ์สะพัง

รหัสประจำตัว 59710065

นิสิตหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ (PM รุ่น 28)

หมายเลขโทรศัพท์ 084-4261268 e-mail: Savitree1268@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. เบญจมาดา กระช่างแจ้ง

ข้อมูลเบื้องต้น

1 วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
- 1.2 เพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
- 1.3 เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ภาคผนวก ค

อักษรวิสุทธิ

บทที่ 1

Plagiarism Checking Report

Created on Oct 2, 2018 at 17:29 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
983414	Oct 2, 2018 at 17:29 PM	59710065@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่ 1 - สารคดี.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
No data available in table				

บทที่ 2

Plagiarism Checking Report

Created on Oct 2, 2018 at 17:31 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
983415	Oct 2, 2018 at 17:31 PM	59710065@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่ 2 - สารคดี.docx	Completed	2.55 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
1	ทุนทางสังคมในการพัฒนาโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ, Social capital in Police Cadet Academy Development	ชัชวีรยา หล่อเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	0.58 %
2	ทัศนคติของชาวมุขมนตรีต่อโครงการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี, Community Attitudes towards the Philosophy of Sufficiency Economy in Samchuk District, Suphanburi Province	นิวัต ศิลป์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	0.55 %
3	STRATEGIES FOR DEVELOPING RAJABHAT UNIVERSITY STUDENTS BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY, ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, STRATEGIES FOR DEVELOPING RAJABHAT UNIVERSITY STUDENTS BASED ON THE PHILOSOPHY OF	นายเอื้อบุญที่พึ่ง, Mr. Ueaboon Teephung, นายเอื้อบุญที่พึ่ง, Mr. Ueaboon Teephung	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	0.53 %
4	การสร้างเครื่องชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ,Empowerment of community indicators development : a case study of second subdistrict administration organization, Mueang district, Nakhon Ra	รัชดา แยมพุทธคุณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	0.48 %
5	ความสัมพันธ์ของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศกับความเข้มแข็งของชุมชน เทศบาลตำบลภูโป อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	จุฬาลักษณ์ มหาแสน.	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	0.40 %

Match Details

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

กับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินั้นเป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆอย่างเป็นขั้นตอนโดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆโดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรู้ความเพียรและความอดทนอดกลั้นและปัญญาการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและความสามัคคีเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ซึ้งอกหลักการ

สุดท้ายส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยได้อย่างดียิ่งสิ่งดีคือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีมากมายในประเทศ 3 พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีควรส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทยและสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและ 4 พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจหมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นกล่าวคือแม้ไม่มีเงินก็ยังมิใช่ขาดแคลนผลไม้ม

สร้างความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนการพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชนที่ในฟูอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนการค้นหาคำปรึกษาและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชนรวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่มานับพันนี้เขียนที่ GotKnow โดย นายพนพลผลเสถียร ใน ชุมชนเข้มแข็งผู้วิจัย

ทุนของชุมชนเพื่อเป็นสื่อให้กับสมาชิกในชุมชนมีการจัดระบบการผลิตที่สามารถลดต้นทุนการผลิตทั้งในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงในการผลิตความสามารถในการจัดหาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและราคาถูกความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการเพิ่มแหล่งรายได้ให้มีความหลากหลายเช่นการพัฒนาธุรกิจชุมชนรวมทั้งการจัดการเรื่องการตลาดในทางตรงข้ามชุมชนที่ปรับตัวไม่ได้ต้องตกอยู่ในสภาพอ่อนแอกล่าวคือตกอยู่ใน

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินั้นเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ นำไปสู่ความสำเร็จในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆอย่างเป็นขั้นตอนโดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับ ความผันแปรของธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆโดยอาศัยความพอประมาณและ ๓ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรู้ความเพียรและความอดทนอดกลั้นและปัญญาการ ๓ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและความสามัคคี ๓ เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบ ๓ แนวคิดที่ซึ้งอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ในขณะที่แนวพระราชดำรินั้นเกี่ยวกับ ๓ ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้นเป็น ๓ ตัวอย่างการให้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เน้นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม ๓ ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินั้นอาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีอยู่ 2 ๓ แบบคือแบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้าได้ดังนี้ ๓ ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจ ๓ พอเพียงแบบพื้นฐานเทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ทางไกลแหล่ง ๓ นำต้องพึ่งพาตนเองและประสบความเสียหายจากการที่นำไม่พอเพียงแม้

เองทางสังคมควรเสริมสร้างในแต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน 2.3 พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติคือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของชุมชนในท้องถิ่นที่สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่งสิ่งดีคือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น(local wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ 30 2.4 พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีควรส่งเสริมให้มีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทยและสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม 2.5 พึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจหมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นกล่าวคือแม้ไม่มีเงินก็ยังมิใช่ขาดแคลนผลไม้มในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพและสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับภาคต่อไปได้ด้วย 3 .มิติด้านสังคมเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ว่าคน

จากการเป็นผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง 2 .ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ"ร่วมคิดร่วมทำและเรียนรู้" ด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนการพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชนการค้นหาคำปรึกษาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนการค้นหาคำปรึกษาและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนการทำแผนความต้องการของชุมชนรวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน 45 7 .ความเข้มแข็งของชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -- 2559)การพิจารณาแผนพัฒนาประเทศไทยฉบับตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์เงื่อนไขและการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและมุ่งให้"คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา"พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลต่อแผนพัฒนาฉบับที่ 9 (พ.ศ

ด้านเศรษฐกิจหากชุมชนใดสามารถพึ่งตนเองในกระบวนการผลิตช่วยให ๓ ชุมชนนั้นลดการเสียเปรียบด้านวัตถุดิบหรือราคาผลผลิตทางการเกษตรอีกทั้งสามารถรวมตัวกัน ๓ เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าหรือด้านสิทธิเสรีภาพอันทำให้ทรัพยากรถูกนำมาใช้ให้ ๓ เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ถูกคุกคามหรือทำลายสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีที่เหมาะสม(appropriate \ ntechnology)จะถูกนำมาใช้มากขึ้นจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและพึงพอใจในชุมชนของตนทำให้ ๓ เกิดความสุขและความหวังเห็นในพื้นที่ ๓ ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติทางเศรษฐกิจพิจารณาจากศักยภาพของชุมชนใน ๓ การจัดระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้สมาชิกในชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับการผลิตเพื่อการค้าคือ ๓ มีกลไกในการระดมเงินทุนของชุมชนเพื่อเป็นสื่อให้กับสมาชิกในชุมชนมีการจัดระบบการ ๓ ผลิตที่สามารถลดต้นทุนการผลิตทั้งในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องทุ่นแรงในการผลิตความ ๓ สามารถในการจัดหาปัจจัยการผลิตเช่นเมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพและราคาถูกความสามารถใน ๓ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการเพิ่มแหล่งรายได้ให้มีความหลากหลายเช่นการพัฒนาธุรกิจ ๓ ชุมชนรวมทั้งการจัดการเรื่องการตลาด

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อคนในชุมชนการศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่มีส่วนช่วยเกื้อหนุนให้กระบวนการทุนทางสังคมขับเคลื่อนไปได้ได้นั้นมาจากปัจจัยทางด้านผู้นำหรือทุนมนุษย์ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อมความเป็นเครือข่ายความเชื่อค่านิยมในเรื่องเดียวกันความเอื้ออาทรต่อการช่วยเหลือกันความไว้วางใจกันและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันซึ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยลดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วยส่วนปัจจัยในเชิงลบที่มีผลต่อกระบวนการ

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

ส่งเสริมให้กระบวนการทุนทางสังคมที่เกิดขึ้น สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีและก่อให้เกิดพลังของชุมชนในการขับเคลื่อนธุรกิจชุมชนให้สามารถประสบ\ ความสำเร็จมากยิ่งขึ้น\ ณ ฐานงานวิจัยพัฒนา(2546 :/บทคัดย่อ)ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการทุนทางสังคมของกลุ่ม\ ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโป่งคาบมลต์ พงษ์อำเภอสันติสุขจังหวัดน่านผลการศึกษาพบว่า\ สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทุนทางสังคมอันได้แก่\ กระบวนการปฏิบัติและผลลัพธ์รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อคนในชุมชนการศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่มี\ ส่วนช่วยเกื้อหนุนให้กระบวนการทุนทางสังคมขับเคลื่อนไปได้ได้นั้นมาจากปัจจัยทางด้านผู้นำหรือ\ ทุนมนุษย์ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อมความเป็นเครือข่ายความเชื่อค่านิยมในเรื่องเดียวกัน\ ความเอื้ออาทรต่อการช่วยเหลือกันความไว้วางใจกันและกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันซึ่งสิ่งเหล่านี้\ มีส่วนช่วยลดต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วยส่วนปัจจัยในเชิงลบที่มีผลต่อกระบวนการทุน\ ทางสังคมของกลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติอันได้แก่เรื่องของตลาดเรือราคาของผลิตภัณฑ์กลุ่มยังต้องการ\ แสงสว่างจากการทอผ้าโดยที่เน้นปริมาณ

บทที่ 3

Plagiarism Checking Report

Created on Oct 2, 2018 at 17:34 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
983422	Oct 2, 2018 at 17:34 PM	59710065@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่-3-สาริตรี.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
No data available in table				

บทที่ 4

Plagiarism Checking Report

Created on Sep 30, 2018 at 23:35 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
981546	Sep 30, 2018 at 23:35 PM	59710065@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่-4-สารคดี.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
No data available in table				

บทที่ 5

Plagiarism Checking Report

Created on Oct 2, 2018 at 18:02 PM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
983451	Oct 2, 2018 at 18:02 PM	59710065@go.buu.ac.th	มหาวิทยาลัยบูรพา	บทที่-5-สารคดี.docx	Completed	0.00 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARI
No data available in table				

ภาคผนวก ง

รูปภาพประกอบการเก็บแบบสอบถาม



รูปภาพประกอบการเก็บแบบสอบถาม
ณ ศาลากลางบ้าน



รูปภาพประกอบการเก็บแบบสอบถาม
ณ ศาลากลางบ้าน





เยาวชนจระจก



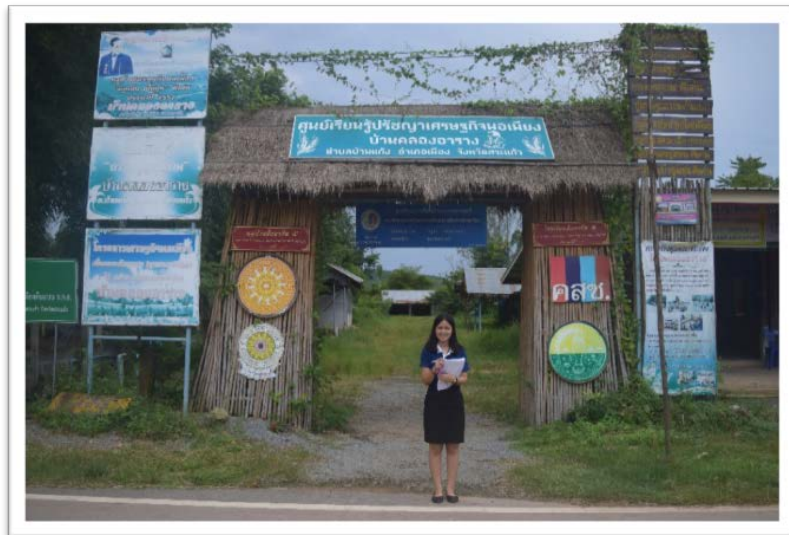




ลงพื้นที่ตามหมู่บ้านคลองอาราง







รูปภาพบริเวณศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองอาราง
ภายในบริเวณมีการคัดแยกขยะ ทำเกษตรอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก บำบัดดิน และโรงสีชุมชนพึ่งตนเอง